

RICHTLIJNEN INZAKE INTERNATIONALE BESCHERMING NR. 9:

Aanvragen voor toekenning van de vluchtelingenstatus op grond van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit in de context van artikel 1A, lid 2, van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen.

I. INLEIDING

1. In veel delen van de wereld ervaren personen ernstige mensenrechtenschendingen en andere vormen van vervolging vanwege hun werkelijke of toegedichte seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. Hoewel vervolging van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender- en interseks (hierna: "LHBTI")¹ personen, of personen die als LHBTI worden gezien, niets nieuws is,² is in veel asiellanden het besef gegroeid dat mensen die vluchten voor vervolging wegens hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit in aanmerking kunnen komen voor erkenning als vluchteling op grond van artikel 1A, lid 2 van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen (hierna: "het Verdrag van 1951").³ Desalniettemin wordt de vluchtelingdefinitie op dit gebied nog niet consequent toegepast.

2. Zoals uitgebreid is gedocumenteerd, zijn LHBTI personen overal ter wereld het doelwit van moord, seksueel en gender-gerelateerd geweld, fysieke aanvallen, foltering, willekeurige opsluiting, beschuldigingen van immoreel of afwijkend gedrag, ontzegging van het recht op vergadering en het recht op meningsuiting en informatie, en discriminatie op het gebied van werk, gezondheidszorg en onderwijs.⁴ In veel landen staan er strenge straffen op vrijwillige seksueel contact met iemand van hetzelfde geslacht, waaronder gevangenisstraf, lijfstraffen en/of de doodstraf.⁵ In deze en andere landen zijn de autoriteiten wellicht niet bereid of in staat om personen te beschermen tegen mishandeling en vervolging door niet-statelijke actoren, waardoor de daders ongestraft blijven en dergelijke mishandeling en vervolging impliciet of expliciet wordt getolereerd.

3. Overlappende factoren die kunnen bijdragen aan de gevolgen van geweld en discriminatie en dit verergeren, zijn o.a. sekse, leeftijd, nationaliteit, etniciteit/ras, sociale en economische status en hiv-status. Deze gelaagde discriminatie maakt dat LHBTI personen vaak gemarginaliseerd zijn in de samenleving en afgesloten van hun gemeenschap en familie. Het is niet ongebruikelijk dat sommige mensen kampen met gevoelens van schaamte en/of geïnternaliseerde homofobie. Deze en andere factoren kunnen hen ervan weerhouden om aan de beoordelaars van hun asielvraag te onthullen dat hun werkelijke vrees voor vervolging verband houdt met hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit.

4. LHBTI-personen hebben uiteenlopende ervaringen, sterk afhankelijk van hun culturele, economische, gezins-, politieke, religieuze en sociale omgeving. De achtergrond van de aanvrager kan van invloed zijn op de manier waarop hij/zij zijn/haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit uit, of verklaren waarom hij/zij niet openlijk als LHBTI leeft. Het is van belang dat beslissingen inzake LHBTI-vluchtelingen aanvragen niet worden gebaseerd op een oppervlakkig beeld van de ervaringen van LHBTI's, of van onjuiste, cultureel ongepaste of stereotypische aannames. Deze richtlijnen bieden een inhoudelijke en procedurele leidraad voor het vaststellen van de vluchtelingenstatus van personen op basis van hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit, teneinde een adequate en geharmoniseerde interpretatie te waarborgen van de vluchtelingdefinitie in het Verdrag van 1951.⁶

¹ Voor een bespreking van de begrippen, zie hieronder bij III. Terminologie. In deze richtlijnen is onder "genderidentiteit" tevens "interseks" begrepen.

² Het Verdrag van 1951 betreffende de status van vluchtelingen is niet in de laatste plaats opgesteld als reactie op de vervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen intolerantie en geweld het leven kostte aan duizenden mensen met een LHBTI-achtergrond. Zie, UNHCR, "Summary Conclusions: Asylum Seekers and Refugees Seeking Protection on Account of their Sexual Orientation and Gender Identity", november 2010, rondetafelconferentie van deskundigen georganiseerd door UNHCR, Genève, Zwitserland, 30 september – 1 oktober 2010 (hierna: "UNHCR, Summary Conclusions of Roundtable"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3ppegTA>, par. 3.

³ UN General Assembly, *Convention Relating to the Status of Refugees* (Algemene Vergadering van de VN, Verdrag betreffende de status van vluchtelingen), 28 juli 1951; *Protocol Relating to the Status of Refugees* [Protocol betreffende de status van vluchtelingen], 31 januari 1967

⁴ Zie, UN Human Rights Council, "Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on Discriminatory Laws and Practices and Acts of Violence against Individuals based on their Sexual Orientation and Gender Identity", 17 november 2011 (hierna: "OHCHR, Report on Sexual Orientation and Gender Identity"), beschikbaar op: <https://bit.ly/36dTKY0>. Voor een overzicht van jurisprudentie en rechtsleer, zie tevens International Commission of Jurists (hierna: "ICJ"), *Sexual Orientation and Gender Identity in Human Rights Law, References to Jurisprudence and Doctrine of the United Nations Human Rights System*, 2010, vierde bijgewerkte editie, beschikbaar op: <https://bit.ly/36hCRIE>; ICJ, *Sexual Orientation and Gender Identity in Human Rights Law, Jurisprudential, Legislative and Doctrinal References from the Council of Europe and the European Union*, oktober 2007, beschikbaar op: <https://bit.ly/39kZHKX>; ICJ, *Sexual Orientation and Gender Identity in Human Rights Law: References to Jurisprudence and Doctrine of the InterAmerican System*, juli 2007, beschikbaar op: <https://bit.ly/3pqLqSF>.

⁵ Zie, International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, "Statesponsored Homophobia, A World Survey of Laws Prohibiting SameSex Activity between Consenting Adults", mei 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/3ab8Jt9>.

⁶ Deze richtlijnen vormen een aanvulling op de UNHCR "Guidelines on International Protection No. 1: Gender-Related Persecution Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees" (Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 1: Gender-gerelateerde vervolging binnen de context van artikel 1A, lid 2, van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen) (hierna te noemen: "UNHCR Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging"), 7 mei 2002, beschikbaar op: <https://bit.ly/3angVqH>.

II. INTERNATIONAAL RECHT INZAKE MENSENRECHTEN

5. Artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bepaalt: “alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren”. Artikel 2 luidt: “eenieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden in deze Verklaring opgesomd”.⁷ Alle mensen, inclusief LHBTI’s, hebben recht op de bescherming zoals bepaald in het internationaal recht inzake mensenrechten, op basis van gelijkheid en non-discriminatie.⁸

6. Hoewel de belangrijkste internationale mensenrechtenverdragen het recht op gelijkheid op grond van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit niet uitdrukkelijk erkennen,⁹ wordt discriminatie op deze gronden wel beoordeeld als zijnde verboden krachtens het internationaal recht inzake mensenrechten.¹⁰ Zo is aanvaard dat seksuele geaardheid en genderidentiteit vallen onder de verboden verklaarde gronden “seksue” en “andere status” zoals vervat in de non-discriminatiebepalingen van de belangrijkste internationale mensenrechteninstrumenten.¹¹ Aangezien eerbiediging van de fundamentele rechten en het principe van non-discriminatie behoren tot de kern van het Verdrag van 1951 en het internationaal vluchtelingenrecht,¹² dient hiermee bij het interpreteren en toepassen van de vluchtelingendefinitie terdege rekening te worden gehouden, inclusief het verbod op discriminatie op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit.

7. De Yogyakarta-beginselen voor de toepassing van mensenrechten met betrekking tot seksuele geaardheid en genderidentiteit werden in 2007 aangenomen door een groep mensenrechtensdeskundigen en geven, hoewel ze niet bindend zijn, gevestigde beginselen van het internationaal recht weer.¹³ Ze schetsen het geldende kader voor bescherming van de mensenrechten in de context van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. Beginsel 23 beschrijft het recht om asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging in verband met seksuele geaardheid en/of genderidentiteit:

Enieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging, waaronder vervolging in verband met seksuele geaardheid of genderidentiteit. Een Staat mag een persoon niet verwijderen, uitwijzen of uitleveren aan een Staat waar die persoon een gegronde vrees kan hebben voor foltering, vervolging of enige andere vorm van wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of straf op grond van seksuele geaardheid of genderidentiteit.

III. TERMINOLOGIE

8. Deze richtlijnen zijn bedoeld om omvattend en relevant te zijn voor het hele scala aan aanvragen in verband met seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. De Yogyakarta-beginselen geven een omschrijving van de begrippen seksuele geaardheid en genderidentiteit die ook in deze richtlijnen van toepassing is. Onder seksuele geaardheid wordt verstaan “het vermogen van eenieder om zich emotioneel, affectief en seksueel sterk aangetrokken te voelen tot mensen van hetzelfde of het andere gender, of van meer dan één gender, en met hen intieme en seksuele relaties aan te gaan”.¹⁴ Onder genderidentiteit wordt verstaan: “eenieders diepgevoelde, persoonlijke beleving van zijn gender, die al dan niet overeen kan komen met het bij de geboorte meegekregen geslacht, met inbegrip van de persoonlijke beleving van het lichaam en andere genderuitingen,

⁷ Algemene Vergadering van de VN, Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (*Universal Declaration of Human Rights*), 10 december 1948.

⁸ OHCHR, *Report on Sexual Orientation and Gender Identity*, par. 5.

⁹ Er zijn echter wel enkele regionale instrumenten die discriminatie op grond van seksuele geaardheid uitdrukkelijk verbieden. Zie bijvoorbeeld het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 21, 18 december 2000, en de *Resolution of the Organization of American States, Human Rights, Sexual Orientation, and Gender Identity*, AG/RES. 2721 (XLIIO/12), 4 juni 2012.

¹⁰ “Onder discriminatie zoals gebruikt in het Verdrag (inzake burgerrechten en politieke rechten) wordt verstaan elk(e) onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur gebaseerd op welke grond ook, zoals ras, (huids)kleur, sekse, taal, religie, politieke of andere opinie, nationale of sociale herkomst, bezit, geboorte of andere status, die ten doel tot gevolg heeft de erkenning, het genot of de uitoefening van alle rechten en vrijheden op gelijkwaardige basis door alle personen nietig te maken of aan te tasten.” *UN Human Rights Committee, CCPR General Comment No. 18: NonDiscrimination*, 10 november 1989, beschikbaar op: <https://bit.ly/3sYdxP>, par. 7.

¹¹ In de richtinggevende beslissing *Toonen v. Australia* oordeelde de VN-Mensenrechtencommissie in 1994 dat het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN op 16 december 1966, hierna: “ICCPR”) discriminatie op grond van seksuele geaardheid verbiedt, zie CCPR/C/50/D/488/1992, 4 april 1994, (hierna: “*Toonen v. Australia*”) beschikbaar op: <https://bit.ly/36hmnds>. Dit is vervolgens bevestigd door verschillende VN-verdragsorganen inzake mensenrechten, waarbij erkend werd dat genderidentiteit ook valt onder de verboden gronden voor discriminatie. Zie verder, OHCHR, *Report on Sexual Orientation and Gender Identity*, par. 7.

¹² Verdrag van 1951, preambule par. 1, art. 3.

¹³ ICJ, *Yogyakarta Principles Principles on the Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity*, (hierna: “*Yogyakarta Principles*”), maart 2007, beschikbaar op: <https://bit.ly/3cgSbCY>.

¹⁴ *Yogyakarta Principles, Preamble*.

waaronder kleding, spraak en gedrag”.¹⁵

9. Seksuele geaardheid en genderidentiteit zijn brede begrippen die ruimte bieden voor zelfidentificatie. Tientallen jaren onderzoek heeft uitgewezen dat seksuele geaardheid kan variëren langs een glijdende schaal van uitsluitende en niet-uitsluitende aantrekkings tot hetzelfde of het andere geslacht.¹⁶ Ook genderidentiteit en de uitdrukking daarvan heeft vele vormen, waarbij sommige personen zichzelf noch als man, noch als vrouw zien, of als beide. Of de seksuele geaardheid nu wordt bepaald door o.a. genetische, hormonale, ontwikkelingsgerelateerde, sociale, en/of culturele invloeden (of een combinatie hiervan), de meeste mensen ervaren dat zij weinig of geen keuze hebben wat betreft hun seksuele geaardheid.¹⁷ Hoewel seksuele geaardheid of genderidentiteit bij de meeste mensen al op jonge leeftijd vaststaat, kan dit zich bij anderen een leven lang blijven ontwikkelen. Verschillende mensen beseffen op verschillende momenten in hun leven dat ze LHBTI zijn, en hun seksuele en genderuitingen kunnen variëren naargelang hun leeftijd en andere bepalende sociale en culturele factoren.¹⁸

10. Vluchtelingen aanvragen op grond van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit worden vaak ingediend door leden van specifieke subgroepen, d.w.z. lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender, intersekse en queer¹⁹ personen (doorgaans afgekort tot “LHBT”, “LHBTI” of “LHBTIQ”²⁰). De ervaringen van personen die behoren tot deze groepen verschillen vaak van elkaar; en, zoals hierboven onder 4 opgemerkt, *van persoon tot persoon*. Het is daarom van groot belang dat beslismedewerkers zowel de context van elke vluchtelingenvraag begrijpen als de persoonlijke verhalen, die vaak niet te vatten zijn onder veelvoorkomende ervaringen of labels.²¹

Lesbische vrouwen

Een lesbi enne is een vrouw die zich blijvend lichamelijk, romantisch en/of emotioneel aangetrokken voelt tot andere vrouwen. Lesbische vrouwen lijden vaak onder veelvoudige discriminatie vanwege hun gender, hun vaak lagere sociale en/of economische status, in combinatie met hun seksuele geaardheid. Lesbische vrouwen wordt veelal schade toegebracht door niet-statelijke actoren, o.a. door handelingen als ‘correctieve’ verkrachting, vergeldingsgeweld door voormalige partners of echtgenoten, gedwongen huwelijk, en misdrijven gepleegd door gezinsleden in naam van de ‘eer’. Sommige lesbische aanvragers van de vluchtelingenstatus hebben geen vervolging ervaren, bijvoorbeeld omdat ze weinig of geen lesbische relaties hebben gehad. Lesbische vrouwen hebben soms ook heteroseksuele relaties gehad, maar dat is vaak, hoewel niet altijd, het gevolg van de sociale druk om te trouwen en kinderen te krijgen. Ze krijgen misschien pas later in hun leven een lesbische relatie of gaan zichzelf als lesbisch zien. Zoals bij alle vluchtelingen aanvragen is het van belang om te zorgen dat de beoordeling van de vrees voor vervolging op de toekomst gericht is en dat beslissingen niet worden genomen op basis van stereotiepe ideeën over lesbische vrouwen.

Homoseksuele mannen

Homoseksueel wordt vaak gebruikt om een man te beschrijven die zich blijvend lichamelijk, romantisch en/of emotioneel aangetrokken voelt tot andere mannen, hoewel homoseksueel ook betrekking kan hebben op zowel homoseksuele mannen als vrouwen (lesbiennes). Homoseksuele mannen [homo’s] zijn getalsmatig het sterkst vertegenwoordigd bij de aanvragen voor de vluchtelingenstatus op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit, wat niet betekent dat hun aanvragen als ‘sjabloon’ moeten worden gebruikt voor andere zaken die betrekking hebben op seksuele geaardheid en genderidentiteit. In veel samenlevingen zijn homoseksuele mannen beter zichtbaar in het publieke leven dan andere LHBTI-groepen en kunnen het mikpunt worden van negatieve politieke campagnes. Het is echter belangrijk om niet uit te gaan van de veronderstelling dat alle homo’s hun geaardheid openbaar maken of dat alle homo’s ‘verwijfd’ zijn. Het feit dat ze zich niet hebben geconformeerd aan mannelijke privileges door rollen en

¹⁵ Ibid.

¹⁶ American Psychological Association, “Sexual Orientation and Homosexuality” (hierna: “APA, Sexual Orientation and Homosexuality”), beschikbaar op: <https://bit.ly/3acTPTz>.

¹⁷ Er bestaat geen consensus onder wetenschappers omtrent de exacte redenen waarom iemand een bepaalde seksuele geaardheid ontwikkelt. Zie, APA, *Sexual Orientation and Homosexuality*.

¹⁸ Application No. 76175, New Zealand Appeals Authority, 30 april 2008, beschikbaar op: <https://bit.ly/3sWDdRl>, par. 92.

¹⁹ Queer is van oudsher een scheldwoord, maar wordt door sommige LHBTI’s gebruikt om zichzelf te beschrijven.

²⁰ UNHCR heeft ervoor gekozen om de benaming ‘LHBTI’ te gebruiken, omdat dit betrekking heeft op een breed scala aan personen die vrees voor vervolging wegens hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. Zie verder UNHCR, *Working with Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender & Intersex Persons in Forced Displacement*, 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/39nVYuc>. Zie voor meer informatie over de terminologie bijv. Gay & Lesbian Alliance Against Defamation, “Media Reference Guide: A Resource for Journalists”, bijgewerkt in mei 2010, available at: <http://www.glaad.org/reference>.

²¹ Overwegingen per groep zijn tevens elders in deze richtlijnen verwerkt.

kenmerken aan te nemen die als 'vrouwelijk' worden beschouwd, maakt dat homoseksuele mannen soms worden gezien als 'verraders', of ze nu vrouwelijke kenmerken hebben of niet. Ze lopen met name het risico op mishandeling in de gevangenis, het leger²² en andere van oudsher door mannen gedomineerde (werk)omgevingen. Homoseksuele mannen hebben soms ook heteroseksuele relaties gehad als gevolg van sociale druk, o.a. om te trouwen en/of kinderen te krijgen.

Biseksuelen

Biseksueel beschrijft iemand die zich lichamelijk, romantisch en/of emotioneel aangetrokken voelt tot zowel mannen als vrouwen. De term biseksualiteit wordt vaak niet consequent uitgelegd en toegepast, vaak met een te beperkte betekenis. Biseksualiteit hoeft niet te betekenen dat de persoon zich tegelijkertijd aangetrokken voelt tot beide seksen, of zich evenzeer aangetrokken voelt tot of evenveel relaties heeft (gehad) met beide seksen. Biseksualiteit is een unieke identiteit, die afzonderlijk onderzocht dient te worden. In sommige landen kan vervolging uitdrukkelijk op homoseksueel of lesbisch gedrag gericht zijn, maar desondanks ook betrekking hebben op handelingen van personen die zichzelf als biseksueel beschouwen. Biseksuelen omschrijven hun seksuele geaardheid vaak als 'veranderlijk' of 'flexibel' (zie ook hieronder bij 47).

Interseksepersoon

De term intersekse of 'stoornissen in de geslachtsontwikkeling' (disorders of sex development) (DSD))²³ heeft betrekking op personen die worden geboren met voortplantings- of geslachtsorganen en/of chromosoompatronen die niet passen binnen de gangbare biologische definitie van 'mannelijk' of 'vrouwelijk'. Dit kan reeds duidelijk zijn bij de geboorte, zich ontwikkelen tijdens de puberteit, of pas worden ontdekt tijdens een medisch onderzoek. Deze personen werden vroeger 'hermafrodiet' genoemd, maar deze term is achterhaald en hoort niet gebruikt te worden, tenzij de aanvrager deze zelf gebruikt.²⁴ Een interseksepersoon kan zichzelf beschouwen als man of vrouw, terwijl de seksuele geaardheid lesbisch, homoseksueel, biseksueel of heteroseksueel kan zijn.²⁵ Interseksepersoon kunnen het slachtoffer worden van vormen van vervolging die te maken hebben met hun atypische anatomie. Ze kunnen te maken krijgen met discriminatie en mishandeling vanwege het hebben van een lichamelijke beperking of medische aandoening, of voor het niet voldoen aan de verwachtingen omtrent de lichamelijke verschijning van vrouwen en mannen. Sommige intersekse kinderen worden bij geboorte niet ingeschreven door de autoriteiten, hetgeen kan leiden tot een aantal hieraan verbonden risico's en ontzegging van hun mensenrechten. In sommige landen wordt het intersekse-zijn gezien als iets kwaadaardigs of hekselij en kan ertoe leiden dat het hele gezin het mikpunt wordt van mishandeling.²⁶ Net als bij transgenderpersonen kunnen zij schade ondervinden tijdens de transitie naar hun gekozen gender, omdat hun identiteitsdocumenten bijvoorbeeld niet hun gekozen gender vermelden. Mensen die zichzelf zien als intersekse kunnen door anderen als transgender worden beschouwd, aangezien men in een bepaalde cultuur misschien geen inzicht heeft in de intersekseconditie.

Transgender

De term transgender heeft betrekking op mensen met een genderidentiteit en/of genderexpressie die afwijkt van het biologische geslacht dat hun bij de geboorte is toegekend²⁷ Transgender is een genderidentiteit, geen seksuele geaardheid, en een transgender persoon kan heteroseksueel, homoseksueel, lesbisch of biseksueel zijn.²⁸ Transgenders kleden en gedragen zich vaak anders dan in het algemeen van hen wordt verwacht op basis van de bij geboorte toegekende sekse. Ze vertonen misschien

²² Zie bijv. *RRT Case No. 060931294*, [2006] RRTA 229, Australië, RRTA, 21 december 2006, beschikbaar op: <https://bit.ly/3cfWRZH>; *MS (Risk - Homosexuality - Military Service) Macedonia v. SSHD*, CG [2002] UKIAT 03308, UK Immigration and Asylum Tribunal, 30 juli 2002, beschikbaar op: <https://bit.ly/3omuo6T>, waarin werd geoordeeld dat de "gruwelijke omstandigheden in de gevangenis" in het desbetreffende land een schending zouden inhouden van de rechten van de verzoeker krachtens het Europees Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), artikel 3. Ook lesbische vrouwen kunnen in een dergelijke omgeving gevaar lopen. Zie, *Smith v. Minister of Citizenship and Immigration*, 2009 FC 1194, Canada, Federal Court, 20 november 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/3iVNWOL>.

²³ Hierbij zij opgemerkt dat sommige personen (en/of hun medisch dossier) alleen de naam van hun specifieke aandoening gebruiken, zoals congenitale bijnierhyperplasie of androgeenongevoeligheidssyndroom, in plaats van de term intersekse of DSD.

²⁴ US Citizenship and Immigration Services, "Guidance for Adjudicating Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex (LGBTI) Refugee and Asylum Claims", 27 december 2011 (hierna: "USCIS, Guidance for Adjudicating LGBTI Claims"), beschikbaar op: <http://bit.ly/2LZK2lp>, p. 13.

²⁵ Zie verder de website van Advocates for Informed Choice: <http://aiclegal.org/faq/#whatisintersex>.

²⁶ Jill Schnoebelen, *Witchcraft Allegations, Refugee Protection and Human Rights: A Review of the Evidence*, UNHCR, *New Issues in Refugee Research, Research Paper No. 169*, januari 2009, beschikbaar op: <http://www.unhcr.org/4981ca712.pdf>.

²⁷ De term kan betrekking hebben op, maar is niet beperkt tot, transseksuelen (een oudere term die voortkomt uit de medische en psychologische gemeenschap), travestieten en andere gendervariante personen. Zie verder, APA, "Answers to Your Questions about Transgender People, Gender Identity and Gender Expression", beschikbaar op: <https://bit.ly/39npJxn>.

²⁸ Zie tevens, *RRT Case No. 0903346*, [2010] RRTA 41, Australië, Refugee Review Tribunal, 5 februari 2010, (hierna: "RRT Case No. 0903346") beschikbaar op: <https://bit.ly/3cgXCIh>, dat betrekking had op een transgender aanvrager die vreesde voor vervolging vanwege haar genderidentiteit.

ook niet altijd deze uiterlijke verschijning of dit gedrag. Sommige personen kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om het gekozen gender enkel te uiten in een omgeving waar ze zich veilig voelen. Aangezien ze niet passen binnen het algemeen aanvaarde binaire beeld van mannen en vrouwen, kunnen ze als bedreigend worden gezien voor de sociale normen en waarden. Door dit non-conformisme lopen ze gevaar om schade te ondervinden. Transgenders worden vaak sterk gemarginaliseerd en bij behandeling van hun aanvragen kan er ernstig lichamelijk, geestelijk en/of seksueel geweld aan het licht komen. Transgenders lopen met name gevaar als hun zelfidentificatie en fysieke verschijning niet overeenkomen met het wettelijke geslacht op officiële documenten en identiteitspapieren.²⁹ De transitie om het geboortegeslacht te veranderen is een langdurig proces waarbij persoonlijke, wettelijke en medische veranderingen nodig kunnen zijn. Niet alle transgenders kiezen voor een medische behandeling of andere maatregelen om hun uiterlijk in overeenstemming te brengen met hun interne identiteit. Het is derhalve belangrijk dat beslismedewerkers geen al te grote nadruk leggen op operaties voor geslachtsverandering.

11. Niet elke aanvrager zal zich herkennen in de LHBTI-terminologie en het beeld zoals hierboven omschreven, of op de hoogte zijn van deze benamingen. Sommigen zijn enkel bekend met de (scheld)woorden die de vervolger gebruikte. Beslismedewerkers moeten daarom voorzichtig zijn met het strikt toepassen van deze benamingen, aangezien dit een negatieve invloed kan hebben op de geloofwaardigheidsbeoordeling of erkenning van een gegronde aanvraag. Zo worden biseksuelen bij de beoordeling van vluchtelingen aanvragen vaak bestempeld als homo-, heteroseksueel of lesbisch, interseksuele personen zien zichzelf misschien helemaal niet als LHBTI (als ze hun conditie bijvoorbeeld niet zien als deel van hun identiteit) en mannen die seks hebben met mannen beschouwen zichzelf niet altijd als homoseksueel. Het is ook van belang om een duidelijk onderscheid te maken tussen seksuele geaardheid en genderidentiteit. Zoals hierboven in paragraaf 8 uitgelegd, zijn het verschillende begrippen die betrekking hebben op verschillende aspecten van de identiteit van iedere persoon.

IV. INHOUDELIJKE ANALYSE

A. Achtergrond

12. Een behoorlijke analyse van of een LHBTI aanvrager een vluchteling is in de zin van het Verdrag van 1951, dient uit te gaan van het uitgangspunt dat aanvragers het recht hebben om in de maatschappij te leven zoals ze zijn, zonder dit te hoeven verbergen.³⁰ Zoals bevestigd door het aangenomen standpunt in verschillende jurisdicties, zijn seksuele geaardheid en genderidentiteit fundamentele aspecten van de menselijke identiteit die aangeboren of onveranderlijk zijn en die men niet zou moeten hoeven opgeven of verbergen.³¹ Iemand's seksuele geaardheid en/of genderidentiteit kan blijken uit seksueel gedrag of seksuele handelingen, of uit het uiterlijk of kleding, maar er zijn ook andere factoren die hierop kunnen wijzen, waaronder hoe de aanvrager

²⁹ Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft bepaald dat autoriteiten het veranderde gender wettelijk moeten erkennen. Zie, *Goodwin v. United Kingdom*, Application no. 28957/95, European Court of Human Rights, 11 juli 2002, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YIIH2g>, waarin een schending werd vastgesteld van het recht op de persoonlijke levenssfeer van de aanvrager, waarbij werd opgemerkt dat "de stress en vervreemding die voortkomt uit een verschil tussen de positie die een postoperatieve transseksueel inneemt in de maatschappij en de wettelijk opgelegde status die de genderverandering weigert te erkennen, kan naar het oordeel van het hof niet worden beschouwd als klein ongemak dat voortkomt uit een formaliteit." par. 77, en dat "Met name artikel 8 van het Verdrag, waarbij het concept van individuele autonomie een belangrijk beginsel is dat ten grondslag ligt aan de interpretatie van zijn waarborgen, bescherming biedt aan de persoonlijke levenssfeer van elk individu, waaronder het recht om kenmerken van de identiteit als mens zelf vast te stellen", par. 90. Zie tevens "Council of Europe Recommendation CM/Rec (2010) 5" van het Comité van Ministers van de Raad van Europa aan de lidstaten inzake maatregelen ter bestrijding van discriminatie op grond van seksuele geaardheid of genderidentiteit, waarin wordt erkend dat "Lidstaten passende maatregelen behoren te nemen om volledige wettelijke erkenning van iemand's genderverandering te waarborgen in alle aspecten van het leven, met name door de verandering van naam en gender in officiële documenten mogelijk te maken op een snelle, transparante en toegankelijke manier." bij 21.

³⁰ UNHCR, *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v. Secretary of State for the Home Department - Case for the First Intervener (United Nations High Commissioner for Refugees)*, 19 april 2010, (hierna: "UNHCR, HJ and HT"), beschikbaar op: <https://bit.ly/2KW9VZ2>, par. 1. Voor een vergelijking met de andere Verdragsgronden, zie punt 29 van de conclusie (*submission*). Zie tevens *HJ (Iran) and HT (Cameroon) v. Secretary of State for the Home Department*, UK, [2010] UKSC 31, Supreme Court, 7 juli 2010 (hierna "HJ and HT"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3rOJaSn>.

³¹ Zie bijv. *Canada (Attorney General) v. Ward*, [1993] 2 S.C.R. 689, Canada, Supreme Court, 30 juni 1993 (hierna: "Canada v. Ward"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3iYFIdn>; *Geovanni HernandezMontiel v. Immigration and Naturalization Service*, US, 225 F.3d 1084, A72994 275, (9th Cir. 2000), 24 augustus 2000, beschikbaar op: <https://bit.ly/3oolRiT>, later bevestigd door *Morales v. Gonzales*, US, 478 F.3d 972, No. 0570672, (9th Cir. 2007), 3 januari 2007, beschikbaar op: <https://bit.ly/3oonxd5>; *Appellants S395/2002 and S396/2002 v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs*, [2003] HCA 71, Australië, High Court, 9 december 2003 (hierna: "S395/2002"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3iP2wr0>; *Refugee Appeal No. 74665*, New Zealand, Refugee Status Appeals Authority, 7 juli 2004 (hierna: "Refugee Appeal No. 74665"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3t9Cbsz>; *HJ and HT*, voetnoot 30 hierboven, par. 11, 14, 78.

leeft in de maatschappij, of hoe hij/zij zijn/haar identiteit tot uitdrukking brengt (of zou willen brengen).³²

Bij aanvragen van vluchtelingen die betrekking hebben op een afwijkende seksuele geaardheid speelt gender een rol. De seksuele geaardheid of gewoonten van een aanvrager kunnen relevant zijn indien hij of zij vervolging heeft ondervonden vanwege zijn of haar seksuele geaardheid of gewoonten. In veel van zulke gevallen heeft de aanvrager geweigerd zich te schikken naar sociaal of cultureel bepaalde rolpatronen of verwachtingen omtrent het gedrag van zijn of haar sekse.³³

13. De seksuele geaardheid en/of genderidentiteit kan van belang zijn voor een aanvraag voor de vluchtelingenstatus indien de aanvrager vrees voor vervolgingschade vanwege zijn/haar werkelijke of toegedichte seksuele geaardheid en/of genderidentiteit, die niet conform is aan, of geacht wordt niet conform te zijn aan, de heersende politieke, culturele of sociale normen. Het raakvlak tussen gender, seksuele geaardheid en genderidentiteit maakt een onlosmakelijk deel uit van de beoordeling van aanvragen waarbij vragen omtrent seksuele geaardheid en/of genderidentiteit aan bod komen. Schade vanwege het niet conformeren aan verwachte genderrollen speelt vaak een centrale rol in deze aanvragen. De UNHCR-richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging erkennen:

14. De invloed van gender is relevant voor aanvragen van zowel mannelijke als vrouwelijke LHBTI vluchtelingen.³⁴ Beslismedewerkers moeten alert zijn op verschillen in hun ervaringen op basis van hun sekse/gender. Zo is informatie over heteroseksuele of mannelijke homoseksuele normen of landeninformatie misschien niet van toepassing op de ervaringen van lesbische vrouwen wier positie in een bepaalde context vergelijkbaar kan zijn met die van andere vrouwen in haar samenleving. Er dient volledig rekening te worden gehouden met diverse en zich ontwikkelende identiteiten en de uitingen daarvan, de feitelijke omstandigheden van de persoon en de culturele, wettelijke, politieke en sociale context.³⁵

15. Maatschappelijke afkeuring van gevarieerde seksuele identiteiten of uitingen daarvan houdt vaak meer in dan enkel het afkeuren van seksuele handelingen. De afkeuring wordt vaak onderstreept door reacties op het niet voldoen aan verwachte culturele, gender- en/of sociale normen en waarden. De maatschappelijke normen omtrent wie mannen en vrouwen zijn en hoe ze zich horen te gedragen, zijn doorgaans gebaseerd op heteroseksuele maatstaven. Zowel mannen als vrouwen kunnen te maken krijgen met geweld om te zorgen dat ze zich aanpassen aan de maatschappelijke gender-rollen en/of om anderen te intimideren door ‘een voorbeeld’ te stellen. Dergelijk geweld kan ‘geseksualiseerd’ zijn om het slachtoffer nog meer te vernederen, als object te behandelen of straffen voor zijn/haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit, maar kan ook andere vormen aannemen.³⁶

B. “Gegronde vrees voor vervolging”

16. Onder de term “vervolging”, hoewel deze niet uitdrukkelijk is omschreven in het Verdrag van 1951, kan worden begrepen ernstige mensenrechtenschendingen, waaronder bedreiging van het leven of de vrijheid, alsook andere soorten ernstige schade. Ook lichtere vormen van schade kunnen cumulatief vervolging behelzen. Wat geldt als vervolging hangt af van de omstandigheden in de casus, waaronder de leeftijd, gender, opvattingen, gevoelens en psychologische gesteldheid van de aanvrager.³⁷

17. Discriminatie is een ervaring die door veel LHBTI personen wordt gedeeld. Net als bij andere aanvragen van vluchtelingen geldt discriminatie als vervolging indien discriminerende maatregelen, afzonderlijk of cu-

³² Beginsel 3 van de Yogyakarta-beginselen bevestigt dat ieders zelf gedefinieerde seksuele geaardheid en genderidentiteit een integraal deel uitmaakt van de persoonlijkheid en een van de meest fundamentele aspecten is van zelfbeschikking, waardigheid en vrijheid. Zie verder, *S395/2002*, par. 81; *Matter of TobosoAlfonso*, US Board of Immigration Appeals, 12 maart 1990, (hierna: “*Matter of TobosoAlfonso*”), beschikbaar op: <https://bit.ly/3ITHeIU>; *Nasser Mustapha Karouni v. Alberto Gonzales, Attorney General*, US, No. 0272651, (9th Cir. 2005), 7 maart 2005 (hierna: “*Karouni*”) beschikbaar op: <https://bit.ly/3ad2TaK>, bij III, onder 6; *Lawrence, et al. v. Texas*, US Supreme Court, 26 juni 2003, beschikbaar op: <https://bit.ly/3iQ1xqq>, dat oordeelde: “Wanneer seksualiteit openlijk tot uitdrukking komt in intieme gedragingen met een andere persoon, kan die gedraging slechts een element zijn van een meer langdurige persoonlijke band”, p. 6.

³³ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 16.

³⁴ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 3..

³⁵ UNHCR, *Summary Conclusions of Roundtable*, par. 5

³⁶ UNHCR, *Summary Conclusions of Roundtable*, par. 6, 16.

³⁷ UNHCR, *Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* (Handboek inzake de procedures en criteria voor het vaststellen van de vluchtelingenstatus krachtens het Verdrag van 1951 en het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen), HCR/1P/4/ENG/REV. 3 (hierna: “UNHCR, *Handboek*”), par. 51–53

mulatief, wezenlijk schadelijke gevolgen hebben voor de betrokken persoon.³⁸ Bij het beoordelen of het cumulatieve effect van zulke discriminatie vervolging inhoudt, dient gebruik gemaakt te worden van betrouwbare, relevante en actuele informatie over het land van herkomst.³⁹

18. Niet elke LHBTI aanvrager heeft in het verleden vervolging ervaren (zie hieronder bij paragrafen 3033 voor meer informatie over verhulling als vervolging en bij paragraaf 57 over aanvragen als *refugié sur place*). Vervolging in het verleden is geen voorwaarde voor de vluchtelingenstatus. De gegrondheid van de vrees voor vervolging dient gebaseerd te worden op een beoordeling van de situatie waar de aanvrager mee geconfronteerd zou worden bij terugkeer naar het land van herkomst.⁴⁰ De aanvrager hoeft niet aan te tonen dat de autoriteiten vóór zijn/haar vertrek uit het land van herkomst op de hoogte waren van zijn of haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit.⁴¹

19. Gedrag en activiteiten kunnen op complexe wijze verband houden met iemands geaardheid of identiteit. Deze kan tot uitdrukking komen of bekend worden op verscheidene subtiele of duidelijke manieren, door uiterlijk, spraak, gedrag, kleding en manieren (van gedrag); of hieruit juist helemaal niet blijken. Ook al lijkt een bepaalde activiteit waarin iemands seksuele geaardheid en/of genderidentiteit tot uitdrukking komt of waaruit deze blijkt, onbeduidend, het gaat erom wat de gevolgen zouden zijn van dergelijk gedrag. Met andere woorden, een activiteit die wordt geassocieerd met een seksuele geaardheid kan de gestigmatiseerde identiteit tonen of onthullen, maar vormt niet de oorzaak van of grond voor vervolging. UNHCR is derhalve van mening dat het onderscheid tussen uitdrukkingsvormen die wel of niet betrekking hebben op de 'kern' van de seksuele geaardheid, irrelevant is voor de vaststelling of er een gegronde vrees voor vervolging bestaat.⁴²

Vervolging

20. Dreigementen van ernstig misbruik en geweld komen veel voor in aanvragen van LHBTI personen. Lichamelijk, psychisch en seksueel geweld, waaronder verkrachting,⁴³ wordt in het algemeen beschouwd als zodanig ernstig dat het geldt als vervolging. Met name verkrachting is erkend als een vorm van foltering die "bij het slachtoffer diepe psychische littekens achterlaat".⁴⁴ Van verkrachting is vastgesteld dat het wordt gebruikt voor doeleinden als "het intimideren, vernederen, onteren, discrimineren, straffen, overheersen of vernietigen van de persoon. Net als foltering is verkrachting een inbreuk op de persoonlijke waardigheid".⁴⁵

21. In veel samenlevingen worden homoseksualiteit, biseksualiteit en/of transgender gedrag of personen bijvoorbeeld nog steeds gezien als getuigend van een ziekte, een geestelijke stoornis of morele tekortkoming

³⁸ *Ibid*, par. 54–55.

³⁹ *Molnar v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)*, 2005 FC 98, Canada, Federal Court, 21 januari 2005 (hierna: "*Molnar v. Canada*") beschikbaar op: <https://bit.ly/36kaOCd>.

⁴⁰ Zie bijv. *Bromfield v. Mukasey*, US, 543 F.3d 1071, 107677 (9th Cir. 2008), 15 september 2008, beschikbaar op: <https://bit.ly/36gDxb5>, RRT Case No. 1102877, [2012] RRTA 101, Australië, Refugee Review Tribunal, 23 februari 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/2Yh4DdC>, par. 91.

⁴¹ UNHCR, *Handboek*, par. 83.

⁴² *Bundesrepublik Deutschland v. Y (C71/11), Z (C99/11), C71/11 en C99/11*, CJEU, 5 september 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/3qXp8Z7>, punt 62; *RT (Zimbabwe) and others v Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKSC 38, UK Supreme Court, 25 juli 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/3r0Llp1>, par. 75–76 (Lord Kerr); UNHCR *Statement on Religious Persecution and the Interpretation of Article 9(1) of the EU Qualification Directive* en UNHCR, *Secretary of State for the Home Department (Appellant) v. RT (Zimbabwe), SM (Zimbabwe) and AM (Zimbabwe) (Respondents) and the United Nations High Commissioner for Refugees (Intervener) – Case for the Intervener*, 25 mei 2012, Case No. 2011/0011, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YkFyi8>, par. 12(9).

⁴³ Internationale straftribunalen hebben in hun jurisprudentie het aantal seksuele geweldsdelicten verruimd die als verkrachting kunnen worden vervolgd, zodat hier tevens orale seks en vaginale of anale penetratie door middel van voorwerpen of enig lichaamsdeel van de dader onder vallen. Zie bijv. *Prosecutor v. Anto Furundzija (Trial Judgment)*, IT9517/1T, International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY), 10 december 1998, beschikbaar op: <https://bit.ly/3onGbc6>, par. 185; *Prosecutor v. Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac and Zoran Vukovic (Appeal Judgment)*, IT 9623 & IT9623/1A, ICTY, 12 juni 2002, beschikbaar op: <https://bit.ly/39lirKm>, par. 128. Zie tevens, *International Criminal Court, Elements of Crimes*, 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YgSYeW>, artikel 7(1) (g)1 en 8(2)(b)(xxii)1. Zie voor vluchtelinggerelateerde jurisprudentie: *Ayala v. US Attorney General*, US, No. 0912113, (11th Cir. 2010), 7 mei 2010 (hierna: "*Ayala v. US Attorney General*"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3sVaN14>, waarin werd geoordeeld dat orale verkrachting gold als vervolging.

⁴⁴ *Aydın v. Turkey*, 57/1996/676/866, Raad van Europa, Europees Hof voor de Rechten van de Mens, 25 september 1997, beschikbaar op: <https://bit.ly/3qZheP8>, par. 83. Zie tevens *HS (Homosexuals: Minors, Risk on Return) Iran v. Secretary of State for the Home Department* [2005] UKAIT 00120, UK Asylum and Immigration Tribunal (AIT), 4 augustus 2005, beschikbaar op <https://bit.ly/3sZbkix>, waarin het seksueel geweld waaraan de aanvrager in hechtenis was onderworpen werd erkend als foltering, par. 57, 134; *Arrêt n° 36 527*, Belgium: Conseil du Contentieux des Etrangers, 22 december 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/3t13dC1>, waarin wordt verwezen naar foltering en ernstige inbreuken op de lichamelijke integriteit van de aanvrager in de gevangenis als zijnde vervolging.

⁴⁵ *The Prosecutor v. JeanPaul Akayesu (Trial Judgment)*, ICTR964T, Internationaal Straftribunaal voor Rwanda, 2 september 1998, beschikbaar op: <https://bit.ly/39kN1Uz>, par. 687.

en worden derhalve verschillende maatregelen ingezet om te proberen iemands seksuele geaardheid en/of genderidentiteit te veranderen. Pogingen om de seksuele geaardheid of genderidentiteit door geweld of dwang te veranderen, kunnen gepaard gaan met foltering of een onmenselijke of vernederende behandeling, en een ernstige mensenrechtenschending inhouden, o.a. van het recht op vrijheid en veiligheid. Voorbeelden van extreme gevallen die op zichzelf reeds aan de drempel van vervolging voldoen, omvatten gedwongen opname in een instelling, gedwongen geslachtsveranderingsoperaties, gedwongen elektroshocktherapie en gedwongen injectie van medicijnen of hormoontherapie.⁴⁶ Het zonder toestemming uitvoeren van medische en wetenschappelijke experimenten is ook uitdrukkelijk erkend als een vorm van foltering of onmenselijke of vernederende behandeling krachtens het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.⁴⁷ Interseksuele personen kunnen worden gedwongen om een operatie te ondergaan teneinde 'normaliteit' te bereiken. Als dit zonder hun toestemming gebeurt, behelst dit waarschijnlijk vervolging. Het is bij dergelijke zaken verder van belang om het onderscheid te maken tussen operaties noodzakelijk om het leven of de gezondheid te waarborgen en operaties voor cosmetische doeleinden of sociale conformiteit. De beoordeling moet gericht zijn op de vraag of de operatie of behandeling vrijwillig was en of deze plaatsvond met de geïnformeerde toestemming van de persoon.⁴⁸

22. Detentie, waaronder opsluiting in instellingen voor geestelijke of medische gezondheidszorg, enkel op basis van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit houdt een schending in van het internationaal verbod op willekeurige vrijheidsberoving en behelst normaal gesproken vervolging.⁴⁹ Daarbij komt, zoals opgemerkt door de Speciale Rapporteur van de Verenigde Naties inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, dat er in detentiecentra doorgaans een sterke hiërarchie geldt, waarbij degenen die onderaan staan in deze hiërarchie, zoals LHBTI personen, op verschillende manieren worden gediscrimineerd. Man-naar-vrouw-transgender gevangenen lopen met name veel risico op lichamelijk en seksueel geweld indien ze worden geplaatst bij de algemene mannelijke gevangenispopulatie.⁵⁰ Administratieve segregatie, of eenzame opsluiting, enkel omdat iemand LHBTI is, kan ook leiden tot ernstige psychische schade.⁵¹

23. Sociale normen en waarden, waaronder de zogenaamde familie-'eer', spelen vaak een grote rol in de aanvragen van LHBTI vluchtelingen. Hoewel 'slechts' de afkeuring van het gezin of de gemeenschap geen vervolging inhoudt, kan het een belangrijke factor zijn in de algehele context van de aanvraag. Indien de afkeuring van het gezin of de gemeenschap tot uitdrukking komt in de vorm van bedreiging met ernstig fysiek geweld of zelfs moord door gezinsleden of de gemeenschap, gepleegd omwille van de 'eer', dan is er duidelijk sprake van vervolging.⁵² Andere vormen van vervolging zijn gedwongen of minderjarige huwelijken, gedwongen

⁴⁶ *Yogyakarta Principles, Principle 18*: "Niettegenstaande enige andere classificatie zijn iemands seksuele geaardheid en genderidentiteit op zich geen aandoeningen en mogen daarom niet behandeld, verzorgd of onderdrukt worden." Zie tevens, *Alla Konstantinova Pitcherskaia v. Immigration and Naturalization Service*, US, 9570887, (9th Cir. 1997), 24 juni 1997 (hierna: "*Pitcherskaia v. INS*"), beschikbaar op: <https://bit.ly/2NynleA>.

⁴⁷ ICCPR, art. 7, "... In het bijzonder mag niemand, zonder zijn in vrijheid gegeven toestemming, worden onderworpen aan medische of wetenschappelijke experimenten." Zoals bijvoorbeeld bevestigd door het VN-Comité tegen Foltering en de Speciale Rapporteur van de VN inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, valt hieronder tevens het zonder hun toestemming onderwerpen van mannen die van homoseksueel gedrag verdacht worden aan anaal onderzoek om hun homoseksualiteit te bewijzen. Zie verder, OHCHR, *Report on Sexual Orientation and Gender Identity*, par. 37.

⁴⁸ Zie, UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) *Communication No. 4/2004*, 29 augustus 2006, CEDAW/C/36/D/4/2004, beschikbaar op: <https://bit.ly/3pksZPw>, dat sterilisatie zonder toestemming beschouwde als een schending van het recht van vrouwen op geïnformeerde toestemming en waardigheid, par. 11.3. Bij operatie(s) bij de geboorte vormen de belangen van het kind de eerste overweging, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettelijke voogd(en) of andere personen die wettelijke verantwoordelijk zijn voor hem of haar (Verdrag inzake de rechten van het kind (VRK), artikel 3) Indien pas later tijdens de kindertijd een geslachtsveranderende of reconstruerende operatie wordt overwogen, geldt: "De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid." (VRK, artikel 12, lid 1).

⁴⁹ Zie, UN Working Group on Arbitrary Detention, *Opinions No. 22/2006 on Cameroon and No. 42/2008 on Egypt; A/HRC/16/47, annex, par. 8(e)*, zie tevens UNHCR, "*Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum Seekers and Alternatives to Detention*", 2012, (hierna "UNHCR, *Guidelines on Detention*"), beschikbaar op: <https://bit.ly/2YiboM6>.

⁵⁰ OHCHR, *Report on Sexual Orientation and Gender Identity*, par. 34.

⁵¹ Zoals opgemerkt in de UNHCR *Guidelines on Detention*, is "eenzame opsluiting geen gepaste manier om de bescherming van dergelijke personen te regelen of waarborgen", par. 65.

⁵² De VN-Mensenrechtencommissie en de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten hebben geoordeeld dat het nietsdoen van een Staat in geval van doodsbereidingen een schending inhoudt van het recht op leven. Zie tevens, *RRT Case No. 0902671*, [2009] RRTA 1053, Australië, Refugee Review Tribunal, 19 november 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/3ckle7p>, waarin werd geoordeeld dat "het risico dat de aanvrager loopt op ernstige schade, mogelijk de dood door eermoord, indien hij nu of in de redelijk nabije toekomst zou terugkeren naar [het land van herkomst], reëel is en ernstige schade inhoudt... in die zin dat het bewust of opzettelijk is en er sprake is van vervolging vanwege een Verdragsgrond". Zie tevens, *Muckette v. Minister of Citizenship and Immigration*, 2008 FC 1388, Canada, Federal Court, 17 december 2008, beschikbaar op: <https://bit.ly/3poXSm0>. De zaak was terugverwezen voor heroverweging, omdat de lagere instantie had "verzuimd te onderzoeken of de doodsbereidingen enige mate van realiteit bevatten en deze in feite had weggewoven omdat niemand de verzoeker had geprobeerd te vermoorden."

zwangerschap en/of verkrachting binnen het huwelijk (zie hierboven par. 20 inzake verkrachting). In de context van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit worden dergelijke vormen van vervolging vaak gebruikt als middel om de non-conformiteit te ontkennen of 'corrigeren'. Lesbische vrouwen, biseksuele vrouwen en transgenders lopen met name risico op dit soort schade als gevolg van in de samenleving doorgedrongen genderongelijkheid die de autonomie beperkt in het nemen van beslissingen omtrent seksualiteit, voortplanting en het gezinsleven.⁵³

24. LHBTI personen kunnen hun mensenrechten ook niet altijd volledig uitoefenen als het aankomt op het burgerlijk en familierecht, zoals vererving, gezag, bezoekrechten voor kinderen en pensioenrechten.⁵⁴ Hun recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering en vereniging kan ook worden beperkt.⁵⁵ Soms worden hun verschillende economische en sociale rechten ontzegd die o.a. betrekking hebben op huisvesting, onderwijs,⁵⁶ en gezondheidszorg.⁵⁷ Jonge LHBTI's worden soms belet om naar school te gaan, worden lastiggevallen en gepest en/of geschorst. Uitsluiting uit de gemeenschap kan schadelijke gevolgen hebben voor de geestelijke gezondheid van getroffen persoon, zeker indien dit langere tijd duurt en dit ongestraft of ongemerkt kan gebeuren. Het cumulatieve effect van dergelijke beperkingen op uitoefening van de mensenrechten kan in bepaalde gevallen vervolging behelzen.

25. LHBTI personen kunnen ook te maken krijgen met discriminatie bij de toegang tot en het behoud van werk.⁵⁸ Hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit kan op het werk bekend worden, met intimidatie, demotie of ontslag tot gevolg. Met name transgender personen kunnen door het niet kunnen krijgen van werk, vaak in combinatie met een gebrek aan huisvesting en steun van familie, worden gedwongen tot sekswerk, hetgeen hen blootstelt aan verschillende fysieke gevaren en gezondheidsrisico's. Hoewel ontslag normaal gesproken niet wordt beschouwd als vervolging, zelfs al is het discriminerend of oneerlijk, kan er wel sprake zijn van vervolging als een persoon kan aantonen dat hij of zij als LHBTI in het land van herkomst nauwelijks kans maakt op enige vorm van betaalde arbeid.⁵⁹

Wetgeving die seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar stelt

26. Veel lesbische, homoseksuele of biseksuele aanvragers komen uit landen van herkomst waar vrijwillig seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar is. Het staat vast dat dergelijke strafrechtelijke wetgeving discriminerend is en internationale normen op het gebied van mensenrechten schendt.⁶⁰ Indien mensen het risico lopen te worden vervolgd of gestraft in de vorm van de doodstraf, gevangenisstraf, of zware lijfstraffen, zoals geseling, is het duidelijk dat er sprake is van vervolging.⁶¹

27. Zelfs als ze onregelmatig, zelden of nooit worden gehandhaafd, kunnen wetten die seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht verbieden, leiden tot een zodanig gevaarlijke situatie voor een LHB persoon dat dit geldt als vervolging. Afhankelijk van de context in het land kan de strafbaarstelling van seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht leiden tot of bijdragen aan een beklemmende sfeer van

⁵³ OHCHR, *Report on Sexual Orientation and Gender Identity*, par. 66.

⁵⁴ *Ibid.*, par. 68–70.

⁵⁵ *Ibid.*, par. 62–65.

⁵⁶ *Ibid.*, par. 58–61.

⁵⁷ *Ibid.*, par. 54–57.

⁵⁸ *Ibid.*, par. 51–53.

⁵⁹ USCIS, *Guidance for Adjudicating LGBTI Claims*, p. 23. Zie tevens *Kadri v. Mukasey*, US, Nos. 062599 & 071754, (1st Cir. 2008), 30 september 2008, beschikbaar op: <https://bit.ly/2M8Tmts>. De zaak was terugverwezen ter overweging van de norm voor economische vervolging, onder verwijzing naar *In re TZ, 24 I & N. Dec. 163* (US Board of Immigration Appeals, 2007), waarin was geoordeeld dat "[niet-lichamelijke] schade of lijden . . . zoals het doelbewust opleggen van ernstig economisch nadeel of het ontnemen van vrijheid, voeding, huisvesting, werk, of andere basale levensbehoeften, het niveau van vervolging kan bereiken".

⁶⁰ Zie bijv. *Toonen v. Australia*, voetnoot 11 hierboven, waarin het oordeel was dat de sodomiewet van het desbetreffende grondgebied een inbreuk inhield op het recht op de persoonlijke levenssfeer en gelijkheid voor de wet.

⁶¹ Europese Unie, Europees Parlement, Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (herschikking), (hierna: "EU Erkenningsrichtlijn" (*Qualification Directive*)), artikel 9; COC en de Vrije Universiteit Amsterdam, *Fleeing Homophobia, Asylum Claims Related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*, september 2011 (hierna: "*Fleeing Homophobia Report*") beschikbaar op: <https://bit.ly/3a6xQgV>, pp. 22–24. Zie tevens *Arrêt n° 50 966*, België, Conseil du Contentieux des Etrangers, 9 november 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/3t16vFn>, inzake een lesbische vrouw, waarin werd geoordeeld dat een gevangenisstraf van 1–5 jaar voor homoseksueel gedrag en boetes van 100 000 tot 1 500 000 CFA-frank en het feit dat de maatschappij homofob was, voldoende grond vormde om in de omstandigheden van de zaak vervolging vast te stellen, par.5.7.1. Vergelijkbaar is *Arrêt n° 50 967*, België, Conseil du Contentieux des Etrangers, 9 november 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/2MvLCKu>, dat betrekking heeft op een homoseksuele man.

intolerantie en de dreiging [gerechtelijk] vervolgd te worden voor zulk contact. Het bestaan van dergelijke wetten kan door de autoriteiten of niet-staatelijke actoren worden gebruikt voor chantage of afpersing. Ze kunnen zorgen voor een politieke retoriek die LHB personen kan blootstellen aan het risico op schade door vervolging. Bovendien kunnen ze verhinderen dat LHB personen bescherming van de staat zoeken en krijgen.

28. In dergelijke zaken moet de “gegronde vrees voor vervolging” worden beoordeeld op basis van feiten, gericht op zowel het individu als de context en omstandigheden. Er dient onderzoek te worden gedaan naar het rechtssysteem in het betrokken land, inclusief relevante wetgeving en de interpretatie, toepassing en daadwerkelijke impact daarvan op de aanvrager.⁶² Het element van de “vrees” heeft niet enkel betrekking op personen op wie dergelijke wetten al zijn toegepast, maar ook op personen die het risico van toepassing willen vermijden. Indien uit de informatie over het land van herkomst niet blijkt of en in welke mate de wetten worden gehandhaafd, kan een algemeen verspreid en heersend klimaat van homofobie in het land van herkomst erop wijzen dat LHBTI personen desondanks worden vervolgd.

29. Zelfs als vrijwillige seksuele contacten met mensen van hetzelfde geslacht niet strafbaar zijn gesteld middels specifieke bepalingen, kunnen wetten van algemene strekking, bijvoorbeeld betreffende de goede zeden of openbare orde (bijvoorbeeld rondhangen (*loitering*)), selectief worden toegepast en op discriminatoire wijze worden gehandhaafd jegens LHBTI's, hetgeen voor de aanvrager het leven ondraaglijk maakt en dus neerkomt op vervolging.⁶³

Geheimhouding van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit

30. LHBTI personen houden vaak bepaalde aspecten en soms grote delen van hun leven geheim. Velen hebben in hun land van herkomst niet openlijk geleefd als LHBTI en sommigen hebben geen intieme relaties gehad. Velen onderdrukken hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit om de ernstige gevolgen bij ontdekking te voorkomen, waaronder het risico op strenge strafrechtelijke sancties, willekeurige huisinvalen, discriminatie, maatschappelijke afkeuring of uitsluiting door de familie.

31. Het feit dat een aanvrager misschien vervolging kan of in het verleden heeft kunnen vermijden door zijn of haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit geheim te houden of er ‘discreet’ over te zijn, is geen geldige reden om de vluchtelingenstatus te weigeren. Zoals bevestigd door talloze beslissingen in vele jurisdicties, mag iemand niet de vluchtelingenstatus worden geweigerd op grond van het vereisen dat ze hun identiteit, opvattingen of eigenschappen veranderen of verhullen om vervolging te voorkomen.⁶⁴ LHBTI personen hebben evenzeer recht op vrijheid van meningsuiting en vereniging als anderen.⁶⁵

32. Dit algemene beginsel in acht nemend, dient zodoende te worden beschouwd in welke situatie de aanvrager terecht zou komen bij een eventuele terugkeer naar het land van herkomst. Dit vereist een onderzoek, specifiek voor de feiten van de casus, naar wat er zou gebeuren als de aanvrager terugkeert naar het land waarvan hij/zij de nationaliteit bezit of waar hij/zij de gebruikelijke woonplaats had en of dit vervolging be-

⁶² UNHCR, *Handboek*, par. 45.

⁶³ *RRT Case No. 1102877*, (2012) RRTA 101, Australië, Refugee Review Tribunal, 23 februari 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/2Yh4DdC>, par. 89, 96; *RRT Case No. 071862642*, (2008) RRTA 40, Australië: Refugee Review Tribunal, 19 februari 2008, beschikbaar op: <https://bit.ly/36kgoEF>.

⁶⁴ Bijv. *HJ* and *HT*, voetnoot 30 hierboven; UNHCR, *HJ* and *HT*, voetnoot 30 hierboven, par. 26–33; *S395/2002*, voetnoot 31 hierboven; *Refugee Appeal No. 74665*, voetnoot 31 hierboven; *Karouni*, voetnoot 32 hierboven; *KHO:2012:1*, Finland, Supreme Administrative Court, 13 januari 2012, beschikbaar op: <https://bit.ly/3pprX4V>. Zie tevens, UNHCR, “*Guidelines on International Protection No. 2: “Membership of a Particular Social Group” Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees*” (Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 2: “het behoren tot een bepaalde sociale groep” binnen de context van artikel 1A, lid 2, van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen”) 7 mei 2002, HCR/GIP/02/0 (hierna: “UNHCR, Richtlijnen inzake sociale groep”), beschikbaar op: <https://bit.ly/3qUyJH>, par. 6, 12; UNHCR, “*Guidelines on International Protection No. 6: ReligionBased Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*” (Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 6: Aanvragen voor de vluchtelingenstatus op grond van religie krachtens artikel 1A, lid 2, van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen”, 28 april 2004, HCR/GIP/04/06, (hierna: “UNHCR, Richtlijnen inzake religie”), par. 13; UNHCR, *Secretary of State for the Home Department (Appellant) v. RT (Zimbabwe), SM (Zimbabwe) and AM (Zimbabwe) (Respondents) and the United Nations High Commissioner for Refugees (Intervener) - Case for the Intervener*, 25 mei 2012, 2011/0011, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YkFyi8>, par. 9.

⁶⁵ Zoals opgemerkt door het UK Supreme Court in *HJ* and *HT*, voetnoot 30 hierboven: “De onderliggende gedachte achter het Verdrag is... dat mensen in vrijheid moeten kunnen leven, zonder te hoeven vrezen dat ze schade moeten lijden van een bepaalde mate en duur, omdat ze bijvoorbeeld zwart zijn, afstammen van een voormalige dictator, of homoseksueel zijn. Bij afwezigheid van aanwijzingen voor het tegendeel, betekent dit dat ze vrij moeten zijn om openlijk op deze manier te leven, zonder vrees voor vervolging. Door hen openlijk en vrij van die vrees te laten leven, verschaft de ontvangende staat hun de bescherming die geldt als surrogaat voor de bescherming die hun thuisstaat had moeten bieden”, par. 53.

helst. De vraag is niet of de aanvrager, door discreet te zijn, in dat land zou kunnen wonen zonder nadelige gevolgen te ondervinden. Het is van belang om op te merken dat zelfs als aanvragers tot nu toe schade hebben kunnen vermijden door middel van verhulling, hun omstandigheden in de loop der tijd kunnen veranderen en het wellicht niet mogelijk is om deze geheimhouding hun hele leven vol te houden. Het risico van onthulling komt ook niet altijd alleen voort uit hun eigen gedrag. Er bestaat haast altijd de mogelijkheid van onthulling tegen de zin van de persoon, bijvoorbeeld per ongeluk, door geruchten of steeds sterkere vermoedens.⁶⁶ Het is ook belangrijk om te erkennen dat zelfs als LHBTI personen hun seksuele geaardheid of genderidentiteit geheim houden, ze nog steeds het risico lopen op ontmaskering en de schade als gevolg hiervan, vanwege het niet voldoen aan de sociale normen (bijv. trouwen en kinderen krijgen). De afwezigheid van bepaalde verwachte activiteiten en gedrag maakt duidelijk dat er een verschil is tussen hen en anderen en kan ervoor zorgen dat ze gevaar lopen.⁶⁷

33. Gedwongen zijn om de eigen seksuele geaardheid en/of genderidentiteit geheim te houden, kan ook leiden tot aanzienlijke psychologische en andere schade. Discriminerende en afkeurende houdingen, normen en waarden kunnen ook ernstige gevolgen hebben voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid van LHBTI personen⁶⁸ en kunnen in bepaalde gevallen leiden tot een ondraaglijke situatie die neerkomt op vervolging.⁶⁹ Gevoelens van zelfverloochening, angst, schaamte, isolatie of zelfs zelfhaat die zich kunnen opstapelen als gevolg van het niet kunnen uiten van de seksuele geaardheid en/of genderidentiteit, inclusief over een langere termijn, zijn factoren waarmee rekening moet worden gehouden.

Actoren van vervolging

34. De vluchtelingendefinitie biedt ruimte om zowel Staten als niet-Staten te erkennen als actoren van vervolging. Vervolging door de Staat komt bijvoorbeeld voor in de vorm van het strafbaar stellen van vrijwillig seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht en het handhaven van de bijbehorende wetten, of van schade toegebracht door ambtenaren van de Staat of medewerkers van een door de Staat beheerde dienst, zoals de politie of het leger. Afzonderlijke handelingen van 'malafide' ambtenaren kunnen ook worden beschouwd als vervolging door de Staat, zeker als de ambtenaar werkzaam is bij de politie of andere instanties die mensen horen te beschermen.⁷⁰

35. In situaties waar de dreiging van schade afkomstig is van niet-overheidsactoren, is er sprake van vervolging indien de Staat geen bescherming kan of wil bieden tegen dergelijke schade. Niet-staatelijke actoren, waaronder gezinsleden, burens of de bredere gemeenschap, kunnen direct of indirect betrokken zijn bij vervolgingshandelingen, waaronder intimidatie, lastigvallen, huiselijk geweld, of andere vormen van lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld. In sommige landen kunnen gewapende of gewelddadige groeperingen, zoals paramilitaire en rebellengroepen, evenals criminele bendes en vigilantes, het specifiek gemunt hebben op LHBTI personen.⁷¹

36. In scenario's waarbij niet-staatelijke actoren van vervolging betrokken zijn, dient bescherming door de Staat tegen het gevreesde beschikbaar en effectief te zijn.⁷² Bescherming door de Staat wordt normaal ge-

⁶⁶ S395/2002, voetnoot 31 hierboven, par. 56–58.

⁶⁷ *SW (lesbians HJ and HT applied) Jamaica v. Secretary of State for the Home Department*, UK, CG (2011) UKUT 00251(IAC), Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 24 juni 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/36kWQYy>.

⁶⁸ Discriminatie van LHBTI's is in verband gebracht met psychische problemen. Uit onderzoek is gebleken dat er een verband bestaat tussen geïnternaliseerde negatieve opvattingen van LHB personen over niet-heteroseksualiteit en problemen met het zelfvertrouwen, depressiviteit, psychosociale en psychische klachten, lichamelijke gezondheid, intimiteit, sociale steun, de kwaliteit van relaties en loopbaanontwikkeling. Zie verder: APA, "Practice Guidelines for LGB Clients, Guidelines for Psychological Practice with Lesbian, Gay, and Bisexual Clients" (hierna: "APA, Practice Guidelines for LGB Clients"), beschikbaar op: <https://bit.ly/3iPA34p>.

⁶⁹ *Pathmakanthan v. Holder*, US, 612 F.3d 618, 623 (7th Cir. 2010), beschikbaar op: <https://bit.ly/3cd8OPX>.

⁷⁰ Zie *Ayala v. US Attorney General*, voetnoot 42 hierboven. De behandeling door een groep politieagenten (beroving en aanranding) hield vervolging in en werd geacht te hebben plaatsgevonden vanwege de seksuele geaardheid van de aanvrager.

⁷¹ *P.S., a/k/a S.J.P., v. Holder, Attorney General*, US, No. 093291, Agency No. A99473409, (3rd Cir. 2010), 22 juni 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/3sWY1iR>, had betrekking op een homoseksuele man die het doelwit was van een niet aan de Staat gelieerde gewapende groep. Zie tevens, *RRT Case No. N98/22948*, [2000] RRTA 1055, Australië, Refugee Review Tribunal, 2 november 2000, beschikbaar op: <https://bit.ly/3cfR2eJ>, waarin werd geoordeeld dat de aanvrager het risico liep te worden vervolgd door groepen vigilantes. Het bestempelen van arme homo's als 'wegverpartikelen' maakte dat zij gevaar liepen het slachtoffer te worden van 'soziale opruimoperaties'.

⁷² UNHCR, *Handboek*, par. 97–101; *UN Human Rights Committee, General Comment no. 31 [80], The nature of the general legal obligation imposed on States Parties to the Covenant*, 26 mei 2004, CCPR/C/21/Rev.1/Add.13, beschikbaar op: <https://bit.ly/2M8YopQ>, par. 8, 15–16; CEDAW, *General Recommendation No. 28 on the Core Obligations of States Parties under Article 2 of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, 19 oktober 2010, CEDAW/C/2010/47/GC.2, beschikbaar op: <https://bit.ly/3onMx4c>, par. 36.

sproken niet beschouwd als zijnde beschikbaar of effectief als de politie bijvoorbeeld niet reageert op verzoeken om bescherming of de autoriteiten weigeren om (niet-statelijke) daders van geweld tegen LHBTI's behoorlijk te onderzoeken, vervolgen of straffen.⁷³ Afhankelijk van de situatie in het land van herkomst, is wetgeving die seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar stelt normaal gesproken een teken dat bescherming voor LHB personen niet beschikbaar is. In landen waar zulke wetten gelden, kan van een aanvrager niet redelijkerwijs worden verwacht dat deze eerst de bescherming van de Staat inroept tegen schade wegens iets dat wettelijk gezien een strafbaar feit is. In dergelijke situaties moet worden aangenomen, behoudens tegenbewijs, dat het betrokken land niet in staat of bereid is om de aanvrager te beschermen.⁷⁴ Net als bij andersoortige aanvragen hoeft een aanvrager niet aan te kunnen tonen dat hij of zij de autoriteiten heeft benaderd voor bescherming alvorens te vluchten. Hij of zij hoeft enkel vast te stellen dat de bescherming bij terugkeer (hoogstwaarschijnlijk) niet beschikbaar of effectief zou zijn.

37. Indien de wettelijke en sociaal-economische positie van LHBTI personen in het land van herkomst verbetert, dient de beschikbaarheid en effectiviteit van de bescherming door de Staat zorgvuldig te worden onderzocht op basis van betrouwbare en actuele informatie over het land van herkomst. De hervormingen mogen niet slechts een overgangssituatie zijn. Als wetten die seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar stellen, zijn ingetrokken of er andere positieve maatregelen zijn genomen, heeft dit niet altijd onmiddellijk of binnen afzienbare tijd effect op de manier waarop de maatschappij in het algemeen aankijkt tegen mensen met een afwijkende seksuele geaardheid en/of genderidentiteit.⁷⁵ Het bestaan van bepaalde elementen, zoals antidiscriminatie wetten of de aanwezigheid van LHBTI-organisaties en evenementen, hoeft de gegrondheid van de vrees van de aanvrager niet te ondermijnen.⁷⁶ Maatschappelijke opvattingen komen niet altijd overeen met de wet en vooroordelen kunnen diepgeworteld zijn, waardoor het gevaar kan voortduren indien de beschermende wetten niet behoorlijk worden gehandhaafd door de autoriteiten.⁷⁷ Vereist in deze is een *feitelijke* verandering, niet enkel een *wettelijke*, en een analyse van de omstandigheden van iedere afzonderlijke aanvraag is essentieel.

C. Het oorzakelijk verband (“wegens”)

38. Net als bij andere aanvragen voor de vluchtelingenstatus moet er sprake zijn van een gegronde vrees voor vervolging “wegens” één of meer van de vijf gronden vervat in de vluchtelingendefinitie van artikel 1A, lid 2 van het Verdrag van 1951. De Verdragsgrond moet een relevante medeoorzaak zijn van de gegronde vrees voor vervolging, maar hoeft niet de enige of voornaamste oorzaak te zijn.

39. Daders kunnen het tegen LHBTI personen gepleegde geweld rationaliseren door te wijzen op de intentie om de persoon te ‘corrigeren’, ‘genezen’ of ‘behandelen’.⁷⁸ Het oogmerk of motief van de dader kan een relevante factor zijn bij het vaststellen van het ‘oorzakelijk verband’, maar dit is geen vereiste.⁷⁹ Voor vaststelling van een oorzakelijk verband hoeft de vervolger geen bestraffende bedoeling te hebben.⁸⁰ De nadruk ligt op de redenen voor de door de aanvrager gevreesde situatie binnen de algehele context van de casus en hoe hij of zij de schade zou ervaren, niet op de mind-set van de dader. Evenwel is het voldoende voor vaststelling van het oorzakelijk verband als kan worden aangetoond dat de vervolger een Verdragsgrond aan de aanvrager toeschrijft of toedicht.⁸¹ Indien de vervolger een niet-statelijke actor is, kan het oorzakelijk verband worden

⁷³ Zie bijv., UK Home Office, “Sexual Orientation Issues in the Asylum Claim”, 6 oktober 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/3r0TKJ5>, p. 6.

⁷⁴ UNHCR, Summary Conclusions of Roundtable, par. 8.

⁷⁵ RRT Case No. 0905785, [2010] RRTA 150, Australië, Refugee Review Tribunal, 7 maart 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/3ckPTmb>, waarin werd geoordeeld dat het afschaffen van de strafbaarstelling van homoseksuele handelingen in het betrokken land waarschijnlijk niet onmiddellijk effect zou hebben op hoe mensen dachten over homoseksualiteit. par.88.

⁷⁶ USCIS, *Guidance for Adjudicating LGBTI Claims*, p. 25. Zie tevens *Guerrero v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)*, 2011 FC 860, Canada, Federal Court, 8 juli 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/3iTTM2Y>, waarin werd opgemerkt dat de aanwezigheid van veel niet-gouvernementele organisaties die strijden tegen discriminatie wegens seksuele geaardheid op zich al een veelzeggende factor was bij het overwegen van de omstandigheden in het land.

⁷⁷ Zie *Judgment No. 616907*, K, France, Cour nationale du droit d’asile, 6 april 2009, samenvatting beschikbaar op *Contentieux des réfugiés: Jurisprudence du Conseil d’État et de la Cour nationale du droit d’asile – Année 2009*, 26 oktober 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/3r1k4Dd>, pp. 61–62, waarin een homoseksuele man uit een bepaald gebied werd erkend als vluchteling op grond van het feit dat, hoewel een wet uit 2004 alle vormen van discriminatie wegens seksuele geaardheid verbood, mensen die hun homoseksualiteit in het openbaar lieten blijken regelmatig werden lastiggevallen en gediscrimineerd, zonder dat zij de bescherming van de autoriteiten konden inroepen.

⁷⁸ *Yogyakarta Principles, Principle 18*.

⁷⁹ UNHCR, *Handboek*, par. 66.

⁸⁰ *Pitcherskaia v. INS*, voetnoot 45 hierboven, waarin de vereiste dat de aanvrager de bestraffende opzet van de dader moest bewijzen, als ongerechtvaardigd werd beoordeeld.

⁸¹ UNHCR, “*Interpreting Article 1 of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees*”, april 2001, beschikbaar op: <https://bit.ly/2M9T6KH>, par. 19.

vastgesteld indien ofwel de niet-statelijke actor de LGBTI persoon waarschijnlijk schade zal toebrengen wegens een Verdragsgrond, ofwel de Staat hem of haar waarschijnlijk niet zal beschermen wegens een Verdragsgrond.⁸²

D. De Verdragsgronden

40. De vijf Verdragsgronden, d.w.z. ras, religie, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep en politieke opinie, sluiten elkaar niet uit en kunnen overlappen. In een aanvraag kan meer dan één Verdragsgrond relevant zijn. Aanvragen voor toekenning van de vluchtelingenstatus op basis van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit worden het vaakst erkend op grond van “het behoren tot een bepaalde sociale groep”. Afhankelijk van de politieke, religieuze en culturele context van de aanvraag kunnen ook andere gronden relevant zijn. Zo kunnen (vermeende) LHBTI-activisten en mensenrechtenverdedigers aanspraak maken op grond van politieke opinie en/of religie indien hun belangenbehartiging bijvoorbeeld wordt gezien als het ingaan tegen de heersende politieke of religieuze opvattingen en/of gebruiken.

41. Mensen kunnen worden onderworpen aan vervolging vanwege hun werkelijke of vermeende seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. De mening, de (geloofs)overtuiging of het lidmaatschap kan door de (niet-) overheidsactor van vervolging worden toegedicht aan de aanvrager, zelfs al is deze feitelijk geen LHBTI, die als gevolg hiervan wordt vervolgd. Vrouwen en mannen die niet passen binnen stereotiepe beelden en rollen kunnen bijvoorbeeld worden gezien als LHBTI. Het is geen vereiste dat ze ook daadwerkelijk LHBTI zijn.⁸³ Transgenders ondervinden vaak schade op grond van een seksuele geaardheid die aan hen wordt toegedicht. Partners van transgenders kunnen worden gezien als homo of lesbisch, of simpelweg als iemand die zich niet schikt naar vaste genderrollen en gedrag, of die omgaat met transgenders.

Religie

42. Indien men van mening is dat een persoon zich niet voegt naar de leer van een bepaalde religie vanwege zijn of haar seksuele geaardheid of genderidentiteit en deze persoon als gevolg hiervan wordt onderworpen aan ernstige schade of straf, kan hij of zij een gegronde vrees hebben voor vervolging wegens religie.⁸⁴ De leer van de grootste wereldreligies wat betreft seksuele geaardheid en/of genderidentiteit verschilt en is soms veranderd in de loop der tijd of in een verschillende context, variërend van openlijke veroordeling, waaronder het bestempelen van homoseksualiteit als een ‘gruwel’, ‘zonde’, ‘stoornis’ of ‘afvalligheid’, tot volledige acceptatie van de verscheidenheid in seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. Niet-LHBTI personen kunnen ook worden onderworpen aan vervolging wegens religie, bijvoorbeeld indien ze ten onrechte worden gezien als LHBTI of als ze LHBTI’s of hun rechten (lijken te) steunen.

43. Een negatieve houding van religieuze groepen en gemeenschappen tegenover LHBTI’s kan op verschillende manieren tot uitdrukking komen, van het onder aanhangers ontmoedigen van homoseksuele activiteiten of transgender gedrag of uitingen van de identiteit, tot actieve tegenstand in de vorm van o.a. protest, afranseling, mensen aan de schandpaal nagelen en ‘excommunicatie’ of zelfs executie. Er kan sprake zijn van overlap tussen de gronden “religie” en “politieke opinie” als er geen duidelijke scheiding is van kerk en staat.⁸⁵ Religieuze organisaties kunnen verzet tegen hun leer of bewind aan LHBTI personen toedichten, of dit nu het geval is of niet. Het komt voor dat LHBTI aanvragers zeggen dat ze nog steeds het geloof aanhangen waarbinnen ze zijn onderworpen aan (de dreiging van) schade.

Het behoren tot een bepaalde sociale groep

44. In het Verdrag van 1951 is geen specifieke lijst met bepaalde sociale groepen opgenomen. Het is eerder zo dat “de interpretatie van de term ‘het behoren tot een bepaalde sociale groep’ dient te evolueren, open te staan voor de verscheidenheid en veranderende aard van groepen in verschillende samenlevingen en voor

⁸² UNHCR, Richtlijnen inzake sociale groep, par. 23.

⁸³ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 32; UNHCR, *Advisory Opinion by UNHCR to the Tokyo Bar Association Regarding Refugee Claims Based on Sexual Orientation*, 3 september 2004, beschikbaar op: <https://bit.ly/2NBCawV>, par. 5. Zie tevens, *Kwasi Amanfi v. John Ashcroft, Attorney General, US*, Nos. 014477 en 021541, (3rd Cir. 2003), 16 mei 2003, beschikbaar op: <https://bit.ly/3orG3RQ>, dat betrekking had op een aanvrager die beweerde vervolgd te worden wegens toegerekende homoseksualiteit.

⁸⁴ Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 25. Zie, naar analogie: *In Re SA, Interim Decision No. 3433*, US Board of Immigration Appeals, 27 juni 2000, beschikbaar op: <https://bit.ly/3iOAHiw>.

⁸⁵ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 26.

ontwikkelingen in de normen van de internationale mensenrechten.”⁸⁶ UNHCR omschrijft “een bepaalde sociale groep” als:

een groep personen die een bepaald kenmerk gemeen hebben, anders dan hun risico op vervolging, of die door de samenleving als groep worden gezien. Dit kenmerk is vaak iets dat aangeboren of onveranderlijk is of anderszins fundamenteel is voor de identiteit, het geweten of het uitoefenen van de eigen mensenrechten.⁸⁷

45. De twee benaderingen – ‘beschermde kenmerken’ en ‘maatschappelijke perceptie’ voor het vaststellen van een “bepaalde sociale groep” zoals weergegeven in deze definitie, zijn *alternatieve*, geen cumulatieve toetsen. De ‘beschermde kenmerken’-benadering onderzoekt of een groep *ofwel* een aangeboren of onveranderlijk kenmerk gemeen heeft *ofwel* een kenmerk dat zo wezenlijk is voor de menselijke waardigheid dat niemand gedwongen mag worden om het te verloochenen. De ‘maatschappelijke perceptie’-benadering onderzoekt daarentegen of een bepaalde sociale groep wel of niet een gemeenschappelijk kenmerk heeft dat hen herkenbaar maakt als groep of waardoor de leden zich onderscheiden van de samenleving.

46. Ongeacht of men de ‘beschermde kenmerken’- of de ‘maatschappelijke perceptie’-benadering gebruikt, het is algemeen erkend dat bij correcte toepassing van een van deze twee benaderingen, lesbische vrouwen,⁸⁸ homoseksuele mannen,⁸⁹ biseksuele⁹⁰ en transgender personen⁹¹ behoren tot een “bepaalde sociale groep” In de zin van de vluchtelingendefinitie.⁹² Er zijn relatief minder aanvragen ingediend door intersekse aanvragers, maar ook zij zouden in principe aanspraak kunnen maken op grond van beide benaderingen.

47. Seksuele geaardheid en/of genderidentiteit worden beschouwd als aangeboren en onveranderlijke kenmerken of als kenmerken die zo fundamenteel zijn voor de menselijke waardigheid dat de persoon niet gedwongen mag worden om deze te verloochenen. Indien de identiteit van de aanvrager nog in ontwikkeling is, wordt de seksuele geaardheid en/of genderidentiteit soms als veranderlijk omschreven, of kan er verwarring of onzekerheid worden geuit over de eigen seksualiteit of identiteit. In beide situaties moeten deze kenmerken in elk geval worden beschouwd als wezenlijk voor de zich ontwikkelende identiteit en vallend binnen de grond van de sociale groep.

48. Het is voor toepassing van de vluchtelingendefinitie geen vereiste dat mensen die behoren tot de sociale groep met elkaar omgaan, of dat ze zichtbaar zijn in de samenleving. ‘Maatschappelijke perceptie’ is niet bedoeld in de zin van een gemeenschapsgevoel of vereenzelviging met de groep, zoals leden van een organisatie of vereniging dat kunnen hebben. Het is dus mogelijk dat mensen die behoren tot een sociale groep elkaar niet eens herkennen.⁹³

49. Beslismedewerkers moeten vermijden dat ze terugvallen op stereotypen of aannames, zoals visuele kenmerken, of het ontbreken daarvan. Dit kan misleidend zijn bij het vaststellen of een aanvrager behoort tot een bepaalde sociale groep. Niet alle LHBTI personen zien eruit of gedragen zich volgens de stereotiepe beelden. Bovendien is een zichtbaar gemaakt(e) eigenschap of kenmerk, hoewel dit wel de bevinding kan versterken dat de aanvrager behoort tot een sociale LHBTI-groep, geen vereiste voor erkenning van de groep.⁹⁴ Immers,

⁸⁶ UNHCR, Richtlijnen inzake sociale groep, par. 3.

⁸⁷ UNHCR, Richtlijnen inzake sociale groep, par. 11. Nadruk toegevoegd.

⁸⁸ Zie bijv. *Pitcherskaia v. INS*, voetnoot 45 hierboven; *Decisions VAO 01624 and VAO 01625 (In Camera)*, Canada, Immigration and Refugee Board, 14 mei 2001, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YkRmRu>; *Islam (A.P.) v. Secretary of State for the Home Department; R v. Immigration Appeal Tribunal and Another, Ex Parte Shah (A.P.)*, UK House of Lords (Judicial Committee), 25 maart 1999, beschikbaar op: <https://bit.ly/3olWP4L>, pp. 8–10.

⁸⁹ Zie bijv. *Matter of Toboso Alfonso*, voetnoot 32 hierboven; *Refugee Appeal No. 1312/93, Re GJ*, New Zealand, Refugee Status Appeals Authority, 30 augustus 1995, beschikbaar op: <https://bit.ly/36eIKzR>.

⁹⁰ Zie bijv. *VRAM v. Minister for Immigration and Multicultural and Indigenous Affairs*, [2004] FCA 1133, Australië, Federal Court, 3 september 2004, beschikbaar op: <https://bit.ly/3osp6HO>; *Decision T98 04159*, Immigration and Refugee Board of Canada, 13 maart 2000, beschikbaar op: <https://bit.ly/3sVlsc6>.

⁹¹ Zie bijv. *RRT Case No. 0903346*, voetnoot 24 hierboven; *CE, SSR, 23 juin 1997, 171858, Ourbih, 171858*, France, Conseil d'Etat, 23 juni 1997, beschikbaar op: <https://bit.ly/2Yn3MrX>.

⁹² In sommige regionale en nationale wetgeving is seksuele geaardheid en/of genderidentiteit uitdrukkelijk opgenomen in de vluchtelingendefinitie. De Europese Unie heeft bijvoorbeeld een definitie aangenomen van een bepaalde sociale groep, waarin wordt erkend: “[a]fhankelijk van de omstandigheden in het land van herkomst kan een specifieke sociale groep een groep zijn die als gemeenschappelijk kenmerk seksuele geaardheid heeft”, EU Erkenningsrichtlijn (*Qualification Directive*), artikel 10.

⁹³ UNHCR, Richtlijnen inzake sociale groep, par. 15–16

⁹⁴ *Judgment No. 634565/08015025, C*, Frankrijk, Cour nationale du droit d'asile, 7 juli 2009, samenvatting beschikbaar op *Contentieux des réfugiés: Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile Année 2009*, 26 oktober 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/36i7IE6>, pp. 58–59, waarin een homoseksuele man die zijn homoseksualiteit nooit openlijk had verkondigd of laten merken, werd erkend als vluchteling.

groepen mensen vermijden soms het tonen van hun kenmerken in de samenleving om vervolging te voorkomen (zie hierboven onder paragrafen 3033).⁹⁵ Het is bij de 'maatschappelijke perceptie'-benadering geen vereiste dat de gedeelde eigenschap letterlijk waarneembaar is met het blote oog, noch dat de eigenschap makkelijk herkenbaar is voor het publiek.⁹⁶ De leden van de groep of hun gedeelde kenmerken hoeven ook niet algemeen bekend te zijn in een samenleving. De vaststelling rust enkel op de vraag of de groep in algemenere, meer abstracte zin 'kenbaar' is of 'zich onderscheidt van de samenleving'.

Politieke opinie

50. Het begrip "politieke opinie" dient ruim opgevat te worden en behelst alle meningen over alle mogelijke kwesties waarin het systeem van de Staat, de maatschappij, of beleid een rol speelt.⁹⁷ Dit kan bijvoorbeeld een mening zijn over de verwachte genderrollen in het gezin of in het onderwijs, werk of andere facetten van het leven.⁹⁸ Uitdrukking geven aan een diverse seksuele geaardheid en genderidentiteit kan in bepaalde omstandigheden worden gezien als politiek, zeker in landen waar zulk non-conformisme wordt beschouwd als verzet tegen het overheidsbeleid of als een bedreiging voor de heersende maatschappelijke normen en waarden. Anti-LHBTI-uitspraken kunnen deel uitmaken van de officiële boodschap van de Staat, waarin bijvoorbeeld wordt ontkend dat homoseksualiteit in het land voorkomt of wordt gesteld dat homo's en lesbiennes geen deel uitmaken van de nationale identiteit.

E. BINNENLANDS VLUCHT- OF VESTIGINGSALTERNATIEF

51. Het begrip 'binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief' (IFA) heeft betrekking op de vraag of het voor een persoon mogelijk is om zich te vestigen in een bepaald gebied in het land waar deze geen risico loopt op een gegronde vrees voor vervolging en waar redelijkerwijs mag worden verwacht dat deze persoon, gelet op de specifieke omstandigheden, zich kan vestigen en een normaal leven leiden.⁹⁹ Bescherming zou beschikbaar moeten zijn op een echte en zinvolle manier. VN-organisaties, niet-gouvernementele organisaties, de burgermaatschappij en andere niet-overheidsactoren zijn geen vervanging voor Staatsbescherming.

52. In het kader van de holistische beoordeling van een aanvraag voor de vluchtelingenstatus, dient de beoordeling of er een binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief (IFA) beschikbaar is, te bestaan uit een analyse van twee hoofdaspecten: (i) een relevantie-analyse¹⁰⁰ en (ii) een redelijkheidsanalyse.¹⁰¹ Bij het overwegen van de relevantie en redelijkheid van een voorgestelde vlucht- of vestigingslocatie moet er rekening worden gehouden met genderoverwegingen.

53. Wat betreft de relevantie-analyse geldt dat indien seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht in het land strafbaar is en deze wetgeving wordt gehandhaafd, er normaal gesproken kan worden aangenomen dat deze wetten van kracht zijn in het hele grondgebied. Indien de vrees voor vervolging verband houdt met deze wetten, is het overwegen van een IFA niet relevant. Wetten die niet toestaan dat een transgender of interseks persoon desgewenst toegang zoekt en krijgt tot gepaste medische behandeling, of de genderaanbuiding op zijn of haar documenten verandert, gelden doorgaans ook landelijk en dienen in overweging te worden genomen bij het overwegen van het voorgestelde vestigingsalternatief.

54. Ook intolerantie jegens LHBTI personen is vaak een landelijk fenomeen, hetgeen een binnenlands vluchtalternatief vaak onmogelijk maakt. Een vestigingsalternatief is niet relevant als het de aanvrager blootstelt

⁹⁵ UNHCR, *HJ and HT*, voetnoot 30 hierboven, par. 26.

⁹⁶ Zie bijv. UNHCR, *ValdiviezoGaldamez v. Holder, Attorney General. Brief of the United Nations High Commissioner for Refugees as Amicus Curiae in Support of the Petitioner*, 14 april 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/2YjFJKp>; *Gatimi et al. v. Holder, Attorney General*, No. 083197, United States Court of Appeals for the Seventh Circuit, 20 augustus 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/3ckTi4r>.

⁹⁷ *Canada v. Ward*, voetnoot 31 hierboven

⁹⁸ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 32.

⁹⁹ Zie UNHCR, "Guidelines on International Protection No. 4: 'Internal Flight or Relocation Alternative' Within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees" [Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 4: 'Binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief' binnen de context van artikel 1A, lid 2 van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen], 23 juli 2003, HCR/GIP/03/04, (hierna: "UNHCR, Richtlijnen inzake binnenlands vluchtalternatief"), par. 6.

¹⁰⁰ De te onderzoeken factoren bij deze analyse zijn als volgt: Is het alternatieve vestigingsgebied praktisch, veilig en wettelijk toegankelijk voor de persoon? Is de actor van vervolging een overheids- of niet-overheidsactor? Zou de aanvrager na vestiging op de alternatieve locatie het risico lopen om te worden vervolgd of andere ernstige schade te lijden?

¹⁰¹ Het te onderzoeken criterium bij deze analyse is: Kan de aanvrager een relatief normaal leven leiden zonder onbillijke gevolgen te ondervinden?

aan de oorspronkelijke of nieuwe vormen van vervolging. Er kan geen IFA worden toegepast indien de veiligheid van de aanvrager enkel gewaarborgd is als deze zijn/haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit (opnieuw) verhuult (zie paragrafen 3033).¹⁰²

55. In sommige landen is er sprake van sociale en politieke vooruitgang die beperkt is tot stedelijke gebieden. Deze gebieden kunnen in bepaalde omstandigheden geschikt zijn als vestigingsalternatief. In dit kader is het van belang om in acht te nemen dat de beslismedewerker de bewijslast draagt voor de vaststelling of onderzoek naar een vestigingsalternatief relevant is voor de desbetreffende aanvraag, waaronder het bepalen van de locatie van het voorgestelde vestigingsalternatief en het vergaren van informatie over het land van herkomst met betrekking tot deze locatie (zie verder hieronder bij paragraaf 66).¹⁰³

56. Om te bepalen of een binnenlands vluchtalternatief redelijk is, dient de beslismedewerker te beoordelen of de terugkeer naar de voorgestelde vestigingslocatie onbillijke ontberingen tot gevolg zou hebben, onder meer door middel van onderzoek naar de persoonlijke omstandigheden van de aanvrager;¹⁰⁴ of er sprake is van vervolging in het verleden; de veiligheid en zekerheid; eerbiediging van mensenrechten; en de mogelijkheden economisch te overleven.¹⁰⁵ De aanvrager moet toegang hebben tot basale sociaal-economische, politieke en burgerrechten. Vrouwen hebben wellicht minder economische kansen dan mannen, of kunnen misschien niet gescheiden leven van mannelijke gezinsleden, hetgeen moet worden meegewogen in de algehele context van de casus.¹⁰⁶

F. VLUCHTELINGEN 'SUR PLACE'

57. Iemand kan *refugié sur place* (vluchteling ter plaatse) worden na aankomst in het land van asiel, hetzij als gevolg van de activiteiten van de aanvrager in het land van asiel, hetzij door gebeurtenissen die in het land van herkomst van de aanvrager plaatsvinden of hebben plaatsgevonden sinds zijn/haar vertrek.¹⁰⁷ *Sur place*-claims kunnen ook ontstaan als gevolg van veranderingen in de persoonlijke identiteit of genderexpressie van de aanvrager na zijn/haar aankomst in het land van asiel. Hierbij dient te worden opgemerkt dat sommige LHBTI aanvragers zich voor aankomst in het land van asiel wellicht niet beschouwden als LHBTI of bewust hebben besloten om in hun land van herkomst geen uiting te geven aan hun seksuele geaardheid of genderidentiteit. Hun vrees voor vervolging kan zodoende ontstaan of tot uitdrukking komen tijdens het verblijf in het land asiel, hetgeen aanleiding geeft tot een *sur place* claim. Veel van zulke aanvragen ontstaan als een LHBTI persoon betrokken raakt bij politiek activisme of werk in de media, of als zijn/haar seksuele geaardheid door anderen wordt onthuld.

V. PROCEDURELE KWESTIES

Algemeen

58. LHBTI personen hebben gedurende de hele procedure ter vaststelling van de vluchtelingenstatus een omgeving nodig waarin zij zich gesteund voelen, inclusief een screening vooraf, zodat ze hun aanvraag volledig en zonder angst kunnen voorleggen. Een veilige omgeving is evenzeer van belang tijdens het overleg met juridisch vertegenwoordigers.

59. Discriminatie, haat en geweld, in al zijn vormen, kan een negatief effect hebben op het vermogen van de aanvrager om zijn/haar relaas uiteen te zetten. Sommigen lijden sterk onder gevoelens van schaamte, geïnternaliseerde homofobie en trauma, hetgeen ervoor kan zorgen dat ze minder goed in staat zijn om hun relaas uiteen te zetten. Indien de aanvrager nog in het proces zit van het aanvaarden van zijn of haar identiteit, of bang is om zijn of haar seksuele geaardheid en genderidentiteit openlijk te laten blijken, is hij of zij misschien

¹⁰² Zie bijv. *Okoli v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)*, 2009 FC 332, Canada, Federal Court, 31 maart 2009, beschikbaar op: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4a5b4bfa2.html>, waarin werd geoordeeld dat het geheimhouden van een onveranderlijke eigenschap, d.w.z. de seksuele geaardheid van de aanvrager, een "ontoelaatbare vereiste" was in de beoordeling van het binnenlands vluchtalternatief, par. 36–37, 39; *HJ and HT*, voetnoot 30 hierboven, par. 21.

¹⁰³ UNHCR, Richtlijnen inzake binnenlands vluchtalternatief, par. 33–34.

¹⁰⁴ *BoerSedano v. Gonzales*, US, 418 F.3d 1082, (9th Cir. 2005), 12 augustus 2005, beschikbaar op: <https://bit.ly/3qUzXv0>, waarin het vestigingsalternatief onredelijk werd bevonden vanwege de gezondheidstoestand van de aanvrager [hivpositief].

¹⁰⁵ UNHCR, Richtlijnen inzake binnenlands vluchtalternatief, par. 22–30.

¹⁰⁶ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging.

¹⁰⁷ UNHCR, *Handboek*, par. 94, 96.

huiverig om de werkelijke mate van geleden of gevreesde vervolging te benoemen.¹⁰⁸ In het algemeen mogen er geen negatieve conclusies uit worden getrokken als iemand zijn of haar seksuele geaardheid of genderidentiteit niet heeft gemeld in de screeningsfase of in een vroeg stadium van het gehoor. Door hun complexiteit zijn aanvragen op grond van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit meestal niet geschikt voor versnelde behandeling of toepassing van concepten betreffende een 'veilig land van herkomst'.¹⁰⁹

60. Om te waarborgen dat aanvragen in verband met seksuele geaardheid en/of genderidentiteit op de juiste manier worden overwogen in het proces ter vaststelling van de vluchtelingenstatus, dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

i. Een open sfeer waarin de aanvrager op zijn of haar gemak wordt gesteld, is cruciaal bij het opbouwen van vertrouwen tussen de gehoordmedewerker en de aanvrager, en kan de aanvrager helpen om openheid van zaken te geven omtrent gevoelige en persoonlijke informatie. Aan het begin van het gehoor dient de gehoordmedewerker de aanvrager ervan te verzekeren dat alle aspecten van zijn of haar aanvraag vertrouwelijk worden behandeld.¹¹⁰ Tolken zijn ook gebonden aan geheimhouding.

ii. Gehoor- en beslismedewerkers dienen een objectieve benadering te hanteren, zodat ze geen conclusies trekken op basis van stereotiepe, onjuiste of ongepaste denkbeelden over LHBTI personen. De aan- of afwezigheid van bepaald stereotiep gedrag of uiterlijkheden mag geen reden zijn om te concluderen dat een aanvrager wel of niet een bepaalde seksuele geaardheid of genderidentiteit heeft.¹¹¹ Net zomin als bij heteroseksuelen zijn er geen universele eigenschappen of kenmerken die alle LHBTI personen typeren. Hun levenservaringen kunnen sterk van elkaar verschillen, zelfs al komen ze uit hetzelfde land.

iii. De gehoordmedewerker en de tolk moeten voorkomen dat uit hun taalgebruik of lichaamstaal enig oordeel blijkt over de seksuele geaardheid, genderidentiteit, seksueel gedrag of relaties van de aanvrager. Gehoordmedewerkers en tolken die moeite hebben met diversiteit in seksuele geaardheid en genderidentiteit kunnen onbedoeld afstandelijke of vernederende lichaamstaal vertonen. Zelfbewustzijn en een speciale opleiding (zie iv.) zijn derhalve van cruciaal belang voor een eerlijke vaststelling van de status.

iv. Het is cruciaal dat beslis- en gehoordmedewerkers, tolken, belangenbehartigers en juridisch vertegenwoordigers speciaal worden opgeleid op het gebied van de specifieke aspecten van LHBTI-aanvragen voor de vluchtelingenstatus.

v. Het is van groot belang om woorden te gebruiken die niet beledigend zijn en die blijf geven van een positieve houding ten opzichte van diversiteit in seksuele geaardheid en genderidentiteit, met name in de taal van de aanvrager.¹¹² Ongepast taalgebruik kan verhinderen dat aanvragers de ware aard van hun vrees tonen. Het gebruik van kwetsende termen kan deel uitmaken van de vervolging, bijvoorbeeld bij pesten of lastigvallen. Zelfs schijnbaar neutrale of wetenschappelijke termen kunnen hetzelfde effect hebben als scheldwoorden. Zo wordt 'homo(seksueel)', hoewel het een gangbare term is, in sommige landen beschouwd als kleinerend.

vi. Een specifiek verzoek van aanvragers wat betreft het gender van gehoordmedewerkers of tolken dient in welwillende overweging te worden genomen. Dit kan de aanvrager helpen om zo open mogelijk te spreken over gevoelige kwesties. Indien de tolk afkomstig is uit hetzelfde land, dezelfde religie of culturele achtergrond, kan dit het gevoel van schaamte van de aanvrager versterken en hem of haar belemmeren bij het volledig voorleggen van alle relevante aspecten van de aanvraag.

vii. Het stellen van vragen over seksuele geweldsincidenten dient te geschieden met dezelfde gevoeligheid als bij andere slachtoffers van seksueel geweld, ongeacht of het slachtoffer een man of een vrouw is.¹¹³ Respect voor de

¹⁰⁸ Zo veranderen sommige LHBTI aanvragers hun aanvraag in de loop van het proces, door in eerste instantie te beweren dat de seksuele geaardheid aan hen wordt toegeschreven, of door een aanvraag in te dienen op een grond die niets te maken heeft met hun seksuele geaardheid of genderidentiteit, om dan uiteindelijk te verklaren dat ze LHBTI zijn.

¹⁰⁹ UNHCR, "Statement on the right to an effective remedy in relation to accelerated asylum procedures", 21 mei 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/3r36tLH>, par. 11-12.

¹¹⁰ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 35, 36 .iv.

¹¹¹ Deze kwestie is aan de orde gekomen in een aantal Amerikaanse rechtbanken: *Shahinaj v. Gonzales*, 481 F.3d 1027, (8th Cir. 2007), 2 april 2007, beschikbaar op: <https://bit.ly/36iyyEA>; *Razkane v. Holder, Attorney General*, No. 089519, (10th Cir. 2009), 21 april 2009, beschikbaar op: <https://bit.ly/2Mvze4F>; *Todorovic v. US Attorney General*, No. 0911652, (11th Cir. 2010), 27 september 2010, beschikbaar op: <https://bit.ly/2Mpi3l7>.

¹¹² Zie hierboven voor suggesties omtrent gepaste terminologie, bij par. 9-12.

¹¹³ Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 36 viii, xi.

menselijke waardigheid van de asielzoeker dient te allen tijde leidend te zijn.¹¹⁴

viii. Voor aanvragen van vrouwen op grond van seksuele geaardheid en/of genderidentiteit zijn aanvullende waarborgen geformuleerd in de UNHCR Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging.¹¹⁵ Vrouwelijke asielzoekers dienen bijvoorbeeld apart te worden gehoord, zonder dat mannelijke gezinsleden daarbij aanwezig zijn, zodat ze de kans hebben om hun eigen relaas voor te leggen.

ix. Bij minderjarige aanvragers gelden er specifieke procedurele waarborgen, zoals voorrang bij de behandeling en het aanstellen van een bevoegde voogd en een juridisch vertegenwoordiger.¹¹⁶

61. Indien iemand asiel zoekt in een land waar seksueel contact tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar is, kan deze wetgeving zijn of haar toegang tot asielprocedures belemmeren of de persoon ervan weerhouden om zijn of haar seksuele geaardheid of genderidentiteit te vermelden tijdens gehoren ter vaststelling van de status. In dergelijke situaties kan het nodig zijn dat UNHCR rechtstreeks bij de aanvraag wordt betrokken, o.a. door krachtens zijn mandaat de vaststelling van de vluchtelingenstatus voor zijn rekening te nemen.¹¹⁷

Geloofwaardigheid en vaststelling van de seksuele geaardheid en/of genderidentiteit van de aanvrager

62. Het vaststellen van de LHBTI-achtergrond van de aanvrager is in wezen een kwestie van geloofwaardigheid. De beoordeling van de geloofwaardigheid in dergelijk zaken dient op een geïndividualiseerde en gevoelige manier te gebeuren. Het verkennen van elementen rond de persoonlijke percepties, gevoelens en ervaringen van 'anders zijn', stigmatisering en schaamte helpen de beslisser doorgaans meer bij het vaststellen van de seksuele geaardheid of de genderidentiteit van de aanvrager dan een focus op seksuele activiteiten.¹¹⁸

63. Zowel open als specifieke vragen die op een niet-veroordelende wijze zijn geformuleerd kunnen de aanvrager op een niet-confronterende manier in staat stellen om zijn of haar aanvraag uit te leggen. Het kan nuttig zijn om een vragenlijst te maken ter voorbereiding op het gehoor, hoewel het belangrijk is om te beseffen dat er geen toverformule is wat betreft de te stellen vragen en evenmin een reeks 'goede antwoorden'. Nuttige onderwerpen voor de vraagstelling zijn onder andere:

i. Zelfidentificatie: Zelfidentificatie als LHBTI dient te worden beschouwd als een indicatie voor de seksuele geaardheid en/of genderidentiteit van de aanvrager. De sociale en culturele achtergrond van de aanvrager kan van invloed zijn op de zelfidentificatie. Sommige LHB personen kunnen bijvoorbeeld kampen met diepe schaamte en/of geïnternaliseerde homofobie, waardoor zij hun seksuele geaardheid ontkennen en/of zich verbaal of fysiek gedrag aanmeten dat past binnen heteroseksuele normen en rollatronen. Zo zullen aanvragers uit zeer intolerante landen zich niet snel identificeren als LHBTI. Dit enkele feit mag niet leiden tot de conclusie dat de aanvrager geen aanspraak kan maken op grond van seksuele geaardheid of genderidentiteit, als er wel andere indicatoren zijn.

ii. Kindertijd: In sommige gevallen kunnen LHBTI personen, voordat ze volledig inzicht krijgen in hun eigen identiteit, zich als kind 'anders' voelen. In situaties waar dit relevant is, kan het doorvragen over de ervaring van dit 'anders' voelen bijdragen aan het vaststellen van de identiteit van de aanvrager. De kerngevoelens die de basis vor-

¹¹⁴ UNHCR, "Summary Report, Informal Meeting of Experts on Refugee Claims relating to Sexual Orientation and Gender Identity", 10 september 2011 (hierna: "UNHCR, Summary Report of Informal Meeting of Experts"), beschikbaar op: <https://bit.ly/39lp4wo>, par. 34.

¹¹⁵ UNHCR, Richtlijnen inzake gender-gerelateerde vervolging, par. 35–37

¹¹⁶ UNHCR, "Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees" (Richtlijnen inzake internationale bescherming nr. 8: Asielaanvragen van kinderen op grond van artikel 1A, lid 2, en 1F van het Verdrag van 1951 en/of het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen), 22 december 2009, HCR/GIP/09/08, beschikbaar op: <https://bit.ly/3a4xLKC>, par. 65–77.

¹¹⁷ Het komt normaal gesproken enkel voor als Staten nog niet zijn toegetreden tot internationale vluchtelingeninstrumenten, of als ze wel zijn toegetreden, maar nog geen landelijke procedures hebben vastgesteld, of deze nog niet volledig functioneren, dat UNHCR wordt ingeschakeld om vanuit zijn mandaat de individuele bepaling van de vluchtelingenstatus te verzorgen en vluchtelingen te erkennen. Deze functie kan derhalve zowel worden uitgeoefend in een Staat die wel is toegetreden tot de internationale vluchtelingeninstrumenten als in een Staat die dat niet is. In zulke situaties voert UNHCR de bepaling van de vluchtelingenstatus uit voor beschermingsdoelinden (om vluchtelingen bijvoorbeeld te beschermen tegen *refoulement* en detentie) en/of om een duurzame oplossing te faciliteren. Zie bijv. UNHCR, *MM (Iran) v. Secretary of State for the Home Department Written Submission on Behalf of the United Nations High Commissioner for Refugees*, 3 augustus 2010, C5/2009/2479, beschikbaar op: <https://bit.ly/3t1ZSmp>, par. 11.

¹¹⁸ UNHCR, *Summary Report of Informal Meeting of Experts*, par. 32.

men van de volwassen seksuele geaardheid kunnen opkomen tussen de late kindertijd en de vroege pubertijd,¹¹⁹ hoewel sommige mensen zich pas op latere leeftijd aangetrokken voelen tot iemand van hetzelfde geslacht. Zo zijn mensen zich ook niet altijd volledig bewust van hun genderidentiteit tot in de pubertijd, jongvolwassenheid of pas op latere leeftijd, doordat de gendergebonden gedragsregels in sommige samenlevingen voor kinderen minder duidelijk voorgeschreven of streng zijn dan voor (jong)volwassenen.

iii. Bewustwording en zelfacceptatie: De term 'uit de kast komen' kan betrekking hebben op een LHBTI persoon die zelf zijn of haar eigen LHBTI-identiteit leert te aanvaarden en/of die identiteit naar anderen communiceert. Vragen over dit proces van coming-out of bewustwording en zelfacceptatie kunnen een manier zijn om de aanvrager te laten praten over zijn/haar identiteit, zowel in het land van herkomst als in het land van asiel. Sommige mensen weten al dat ze LHBTI zijn lang voordat ze bijvoorbeeld echt een relatie aangaan met anderen en/of ze hun identiteit openlijk laten blijken. Anderen hebben eerst seksuele contacten (met partners van hetzelfde en/of het andere geslacht) voordat ze hun seksuele geaardheid concreet benoemen. Door vooroordelen en discriminatie kan het voor mensen moeilijk zijn om hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit te accepteren, dus dit is soms een langdurig proces.¹²⁰

iv. Genderidentiteit: Het feit dat een transgender aanvrager geen medische behandeling heeft ondergaan of andere stappen heeft ondernomen om zijn of haar uiterlijk aan te passen aan de gewenste identiteit, mag niet worden beschouwd als bewijs dat die persoon niet transgender is. Sommige transgenders identificeren zich met hun gekozen identiteit zonder dat hun transitie gepaard gaat met een medische behandeling, terwijl anderen geen toegang hebben tot dergelijke behandelingen. Het kan zinvol zijn om een transgender aanvrager te vragen over eventueel genomen stappen voor zijn/haar transitie.

v. Gebrek aan conformiteit: LHBTI aanvragers zijn soms opgegroeid in een cultuur waar hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit een taboe is, of iets om je voor te schamen. Dit kan tot gevolg hebben dat ze op een bepaald punt in hun leven worstelen met hun seksuele geaardheid of genderidentiteit. Dit kan ervoor zorgen dat er afstand ontstaat met en tegenstand van hun familie, vrienden, gemeenschap en de maatschappij in het algemeen. Het ervaren van afkeuring en het 'anders' of 'afwijkend' zijn, kan leiden tot een gevoel van schaamte, stigmatisering of isolement.

vi. Familiebanden: Sommige aanvragers hebben leden van hun familie niet verteld over hun seksuele geaardheid en/of genderidentiteit, anderen hebben dit soms wel gedaan. Dergelijke onthullingen kunnen moeilijk zijn en leiden tot hevige en gewelddadige reacties van familieleden. Zoals hierboven opgemerkt, kan een aanvrager getrouwd of gescheiden zijn en/of kinderen hebben. Deze factoren betekenen op zich niet dat de aanvrager niet LHBTI is. In geval van twijfel over de geloofwaardigheid van een getrouwde aanvrager kan het zinvol zijn om de aanvrager enkele vragen te stellen over de redenen om te trouwen. Indien de aanvrager een samenhangende en redelijke verklaring kan geven voor het feit dat hij of zij getrouwd is en/of kinderen heeft, moet dit deel van het relaas geloofwaardig worden geacht.¹²¹

vii. Liefdes- en seksuele relaties: De relaties van de aanvrager met en aantrekking tot partners, of hun hoop op toekomstige relaties, maakt doorgaans deel uit van het relaas van LHBTI personen. Niet iedereen heeft echter al liefdes- of seksuele relaties gehad, zeker jonge LHBTI's niet. Het feit dat een aanvrager in het land van herkomst geen relatie(s) heeft gehad, hoeft niet te betekenen dat hij of zij geen LHBTI is. Het kan ook een teken zijn dat hij of zij heeft geprobeerd schade te vermijden. Indien men aanneemt dat de aanvrager een relatie heeft gehad met iemand van hetzelfde geslacht, dienen beslismedewerkers tactvol te zijn bij het vragen over relaties in het heden en verleden, omdat de aanvrager dergelijke persoonlijke informatie wellicht niet graag tijdens een gehoor bespreekt. Vragen over details van het seksleven van de aanvrager dienen vermeden te worden. Dit is immers geen doeltreffende manier om de gegrondheid vast te stellen van de vrees voor vervolging van de aanvrager wegens zijn of haar seksuele geaardheid en/of genderidentiteit. Gehoor- en beslismedewerkers moeten zich bewust zijn van het feit dat seksuele geaardheid en genderidentiteit betrekking hebben op de identiteit van de persoon, ongeacht of die identiteit tot uitdrukking komt in seksuele handelingen.

viii. Banden met de gemeenschap: Het kan nuttig zijn om de aanvrager vragen te stellen over zijn/haar kennis van LHBTI -contacten, -groepen en -activiteiten in het land van herkomst en van asiel. Het is echter wel van belang om te beseffen dat aanvragers die in het land van herkomst niet open waren over hun seksuele geaardheid of

¹¹⁹ APA, *Sexual Orientation and Homosexuality*.

¹²⁰ APA, *Sexual Orientation and Homosexuality*.

¹²¹ USCIS, *Guidance for Adjudicating LGBTI Claims*, pp. 39–40.

genderidentiteit wellicht niet beschikken over informatie over LHBTI-ontmoetingsplaatsen of -cultuur. Zo is het niet op de hoogte zijn van algemeen bekende ontmoetingsplekken en activiteiten voor LHBTI-groepen dus niet per definitie een teken dat de aanvrager niet geloofwaardig is. Het feit dat iemand niet omgaat met andere leden van de LHBTI-gemeenschap in het land van asiel of zich niet aansluit bij LHBTI-groepen kan het gevolg zijn van economische factoren, de geografische ligging, taal- en/of culturele barrières, een gebrek aan dergelijke mogelijkheden, een persoonlijke keuze, of de angst voor onthulling.¹²²

ix. Religie: Indien de persoonlijke identiteit van de aanvrager samenhangt met zijn/haar geloof, religie en/of levensovertuiging, kan het nuttig zijn om dit te onderzoeken als extra factor in het verhaal omtrent de seksuele geaardheid of genderidentiteit. Religie kan immers een complexe, veranderlijke en ambivalente rol spelen in het leven van LHBTI personen.¹²³

Bewijskwesties

64. De verklaringen van de aanvrager zelf zijn de belangrijkste en vaak enige bron van bewijsmateriaal, zeker wanneer sprake is van vervolging van de hand van gezin of de gemeenschap. Indien er onvoldoende informatie is over het land van herkomst, kan de beslismedewerker enkel afgaan op wat de aanvrager vertelt. Normaal gesproken zou een gehoor moeten volstaan om het verhaal van de aanvrager helder te krijgen.¹²⁴ Er mag nooit van een aanvrager worden verwacht dat deze documentair of fotografisch bewijs meeneemt van intieme handelingen. Het is tevens ongepast om van een stel te vragen om ter plekke iets voor te doen tijdens een gehoor, om zo hun seksuele geaardheid vast te stellen.

65. Medisch 'onderzoek' naar de seksuele geaardheid van de aanvrager houdt een schending in van de fundamentele mensenrechten en mag niet worden toegepast.¹²⁵ Medisch bewijsmateriaal betreffende transitie-gerelateerde ingrepen, hormoonbehandelingen of biologische kenmerken (bij intersekse personen) kan echter wel worden gebruikt om het persoonlijke verhaal onderbouwen.

66. Relevante en specifieke informatie over de omstandigheden en behandeling van LHBTI's in het land van herkomst ontbreekt vaak. Dit mag niet automatisch leiden tot de conclusie dat de aanvraag ongegrond is en dat er in dat land geen sprake is van vervolging van LHBTI's.¹²⁶ In veel landen kunnen internationale organisaties en andere groepen slechts in beperkte mate controleren en documenteren welke misstanden er bestaan jegens LHBTI's. Opkomend activisme heeft vaak geleid tot aanvallen op mensenrechtenverdedigers, hetgeen het documenteren van schendingen belemmert. Het stigma dat soms rust op seksuele geaardheid en/of genderidentiteit draagt ook bij aan het feit dat incidenten niet worden gemeld. Over bepaalde groepen is er vaak nauwelijks informatie te vinden, met name over biseksuele, lesbische, transgender en intersekse personen. Het is van groot belang om niet automatisch conclusies te trekken op basis van informatie over de ene of de andere groep; het kan in bepaalde omstandigheden echter wel een aanwijzing zijn omtrent de situatie van de aanvrager.

¹²² *Essa v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)*, 2011 FC 1493, Canada, Federal Court, 20 december 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/3pvjHk0>, punt. 30–31, waarin het oordeel luidde dat de volharding van de Board dat de aanvrager homo-ontmoetingsplekken in het land van asiel moest bezoeken of kennen om homo te kunnen zijn, niet redelijk was.

¹²³ APA, *Practice Guidelines for LGB Clients*.

¹²⁴ UNHCR, *Handboek*, par. 196, 203–204.

¹²⁵ Zie tevens: "UNHCR's Comments on the Practice of Phallometry in the Czech Republic to Determine the Credibility of Asylum Claims based on Persecution due to Sexual Orientation", april 2011, beschikbaar op: <https://bit.ly/3ccZIII>.

¹²⁶ Zie bijv. *Molnar v. Canada*, voetnoot 39 hierboven.